

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Italský systém kontrolovaných označení původu pro vína - existující apelace, jejich význam pro výrobce, trh a spotřebitele

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Kateřina Drsková, Ph.D.

Autor práce: Kolářová Jaroslava

Studijní obor: Italský jazyk

Ročník: 4.

České Budějovice 2013

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č.111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 5. prosince 2013

.....
Kolářová Jaroslava

Poděkování:

Chtěla bych touto cestou poděkovat Mgr. Kateřině Drskové, Ph.D. za odborné vedení a konzultování této bakalářské práce.

ANOTACE:

Bakalářská práce je zaměřena na téma „Italský systém kontrolovaných označení původu pro vína - existující apelace, jejich význam pro výrobce, trh a spotřebitele”.

Práce je rozdělena do dvou částí. První část pojednává o historii třídění vín na území dnešní Itálie, o tom, jak vznikala současná označení pro vína, která mají původ ve Francii, a o procesu vylepšování klasifikace italských vín za posledních padesát let.

Druhá část je věnována nedávné reformě společné organizace trhu s vínem, která zavedla využívání evropských označení 'chráněné zeměpisné označení' a 'chráněné označení původu' i pro vína. Je zde popsáno, kdy a jakým způsobem byla přenesena příslušná evropská nařízení do italské legislativy. V závěru je charakterizován význam těchto označení pro výrobce, trh a spotřebitele.

Bakalářská práce obsahuje resumé v italštině.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Apelace, Společná zemědělská politika, společná organizace trhu s vínem, chráněné označení původu, chráněné zeměpisné označení, víno, Piemont, Barolo, Indicazione Geografica Tipica (IGT), Denominazione di Origine Controllata (DOC), Denominazione di Origine Controllata e Garantita (DOCG).

ABSTRACT:

The Bachelor thesis focus on the topic The Italian system of Controlled Designations of Origin for Wines - Existing Appellations, Their Importance for Producers, Market and Consumers.

The thesis is divided in two parts. The first of them focuses on the history of the wine classification in the area of current Italy, the wine categories currently used for wines/the roots of the current indications for wines which originated in France and the process of improving the marking of the Italian wines during the last fifty years.

The second part is devoted to the recent reform of the common organisation of the market in wine that introduced the use of two European Quality labels 'Protected Geographical Indication' and 'Protected Designation of Origin' for wines. This part also describes when and how European standarts were implemented as national standards. In the conclusion there is characterized the importance of the wine designation for producers, market and consumers.

The Bachelor thesis contains the summary in Italian.

KEY WORDS:

Appellation, Common Agriculture Policy, Common Organisation of the Market in Wine, Protected Designation of Origin, Protected Geographical Indications, wines, Piemonte, Barolo, Indicazione Geografica Tipica (IGT), Denominazione di Origine Controllata (DOC), Denominazione di Origine Controllata e Garantita (DOCG).

Obsah

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	8
1. ÚVOD	9
2. HISTORIE	10
2.1. Počátky rozdělování vín podle kvality	10
2.1.1. Falernské vinice	11
2.2. Víno ve středověku	12
2.3. Vznik moderního vína	12
2.3.1. Nová konkurence vína	12
2.3.2. Inovace ve vinařství	13
2.3.3. Vinařská katastrofa	14
2.4. Italské víno 19. století	15
3. VZNIK MODERNÍCH KVALIFIKACÍ VÍNA	17
3.1. První asociace	17
3.2. Appellation d'Origine Contrôlée	18
3.2.1. Základní kritéria AOC	18
4. SYSTÉM KONTROLY PŮVODU A KVALITY VÍN V ITÁLII	20
4.1. První kroky k ochraně typických vín	20
4.2. Legislativní mezera	21
4.3. Vína s označením původu	22
4.4. Vznik kategorie DOCG	23
4.5. Anomálie italského zákona	24
4.5.1. Super-toskánská vína	24
4.6. Zákon č. 164	25
4.6.1. Vini di consumo corrente	25
4.6.1.1. Vino da Tavola	26
4.6.1.2. Indicazione Geografica Tipica (IGT)	26
4.6.2. Vini di qualità prodotti in regioni determinate	26
4.6.2.1. Denominazione di Origine Controllata (DOC)	27
4.6.2.2. Denominazione di origine Controllata e Garantita (DOCG)	27
5. ITALSKÁ LEGISLATIVA V SOULADU S PLATNÝMI PŘEDPISY EU	28
5.1. Společná organizace trhů	29
5.2. Reforma vinařství	29
5.2.1. Společná organizace trhu s vínem	30
5.2.2. Hlavní cíle	30
5.3. Značení vín na úrovni EU	31

5.3.1.	Vína bez zeměpisného označení	31
5.3.2.	Vína se zeměpisným označením	31
5.3.2.1.	Víno s CHZO	32
5.3.2.2.	Víno s CHOP	32
5.3.3.	Žádost o ochranu názvů	33
5.4.	Italská klasifikace vín v souladu s evropskou legislativou	33
5.4.1.	Vini senza origine	34
5.4.1.1.	Vino	34
5.4.1.2.	Vino varietale	35
5.4.2.	Vini con origine	35
5.4.2.1.	Indicazione Geografica Protetta (IGP)	36
5.4.2.2.	Denominazione di Origine Protetta (DOP)	36
5.5.	Správa vín DOP a IGP	38
5.5.1.	Comitato nazionale vini DOP e IGP	38
5.5.2.	Consorzio di tutela	38
5.5.3.	E-Bacchus	39
6.	ZÁVĚR	40
	RESUMÉ	42
	ZDROJE	44
	PŘÍLOHY	48

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

DOC	Denominazione di Origine Controllata (= <i>kontrolované označení původu</i>)
DOCG	Denominazione di Origine Controllata e Garantita (= <i>kontrolované a garantované označení původu</i>)
DOP	Denominazione di Origine Protetta (= <i>chráněné označení původu</i>) [odpovídá českému CHOP]
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
CHOP	Chráněné označení původu
CHZO	Chráněné zeměpisné označení
IGP	Indicazione Geografica Protetta (= <i>chráněné zeměpisné označení</i>) [odpovídá českému CHZO]
IGT	Indicazione Geografica Tipica (= <i>typické zeměpisné označení</i>)
VCC	Vino di Consumo Corrente (= <i>víno pro každodenní konzumaci</i>)
VFQPRD	Vino Frizzante di Qualità Prodotto in Regione Determinata (= <i>jakostní perlivé víno vyrobené v určitém regionu</i>)
VLQPRD	Vino Liquoroso di Qualità Prodotto in Regione Determinata (= <i>jakostní likérové víno vyrobené v určitém regionu</i>)
VSQPRD	Vino Spumante di Qualità Prodotto in Regione Determinata (= <i>jakostní šumivé víno vyrobené v určitém regionu</i>)
VQPRD	Vino di Qualità Prodotto in Regione Determinata (= <i>jakostní víno vyrobené v určitém regionu</i>)

1. ÚVOD

Víno je s územím dnešní Itálie neodmyslitelně spjato po mnoho staletí a je nedílnou součástí italského způsobu života. Rozmanitost této země nabízí nepřehlednou škálu různých druhů vín, z nichž jich mnoho získalo slávu na celosvětovém trhu s vínem.

Již delší dobu se zajímám o vína a z vlastní zkušenosti vím, jak obtížná je orientace v označování vín z různých zemí. V dnešní době se víno stává určitým způsobem módní záležitostí a stále přibývá těch, kteří si chtějí umět sami vybrat kvalitní víno a orientovat se v jejich klasifikaci. Proto jsem tuto práci koncipovala tak, aby byl popsán vznik apelačního systému a vývoj jeho italské verze a s ním spojené kritické momenty v druhé polovině minulého století, které nakonec vedly k novelizaci zastaralých zákonů.

Tématem mé bakalářské práce je existující italský systém kontrolovaných označení původu pro vína, tzv. apelační systém, který primárně dělí vína dle původu. V posledních letech došlo k řadě změn, které změnily strukturu značení vín v důsledku reformy vinařství v rámci společné zemědělské politiky EU. Víno tak bylo zařazeno mezi ostatní zemědělské a potravinářské produkty, které jsou na trh uváděna s některým z evropským označení kvality. Na některých vínech se tudíž začíná objevovat 'chráněné označení původu' nebo 'chráněné zeměpisné označení'.

Jelikož se tedy momentálně nacházíme na prahu nové éry značení vín a do budoucna by měla být orientace v široké nabídce vín snadnější, věnovala jsem druhou část práce podrobněji typickým italským klasifikacím IGT, DOC a DOCG a nakonec nejnovějším značením IGP a DOP pro vína. Čtenář se v této práci dozví i některé informace o důležitých krocích společné zemědělské politiky, které vedly k aktuální struktuře dělení vín. Ta má zejména zvýšit konkurenceschopnost evropských vín na globálním trhu a zpřehlednit jejich kvalitu.

2. HISTORIE

Neví se přesně, kdy člověk začal s pěstováním a kultivováním vinné révy. Je však více než jisté, že to byly právě účinky, které upoutaly pozornost našich předků. Krajina Kavkazu a přední Asie je experty označována za kolébku vína. Konkrétně tedy oblast mezi Černým a Kaspickým mořem, kde se nachází území dnešní Gruzie, Arménie, Sýrie, Turecka, Iráku a Íránu.

„Obyvatelé Středomoří se začali vymaňovat z pout barbarství, když se naučili pěstovat olivy a víno.“¹ Na konci 5. století před Kristem napsal tuto větu Thukydides, řecký historik. Z Athén se v té době stalo centrum nejvzdělanější a nejtvořivější společnosti, jakou do té doby svět poznal. Řecko zakládalo nová města mimo Egejské moře a podnikalo objevitelské cesty. Název 'Magna Graecia', neboli Veliké Řecko, náležel Sicílii a špičce Itálie, kde se nacházely prosperující řecké kolonie Syrakusy, Sybaris, Poseidonia, atd. Řekové pojmenovali Itálii zemí révy, známá jako Enotria. Není tedy pochyb o tom, že právě Řekové rozšířili pěstování vína v jižní Itálii. Oblast dnešního Toskánska byla zemí Etrusků. *„Etruskové pěstovali révu, vyráběli víno a používali ho ve značném rozsahu podle řecké módy.“²*

Marcus Porcius Cato Censorius napsal kolem roku 160 před Kristem spis o pěstování révy. 'De Agri Cultura' je návodem, jak správně provozovat venkovský statek. Cato je považován za prvního římského autora píšícího podrobně o vinařství.

2.1. Počátky rozdělování vín podle kvality

Ve 2. století př. n. l. se začal Řím rychle rozrůstat. Otevření trhu s luxusním zbožím úzce souviselo s rostoucím bohatstvím říše. Stále více Římanů investovalo do zemědělských podniků a z pěstování révy se stala lukrativní záležitost.

V roce 171 př. n. l. byla v Římě otevřena první komerční pekárna. Do té doby byla klasickou potravou Římanů kaše. Se zvyšující se konzumací chleba rostla poptávka po víně. Největší blahobyt však nastal po vítězství třetí punské války v roce 146 př. n. l., kdy Řím porazil Kartágo a ovládal většinu Středomoří. Lidé si mohli dovolit stále více luxusu, mezi který patřilo i víno.

„Ve druhém století před počátkem letopočtu se objevilo i jasné členění vína na

¹ JOHNSON, *Příběh*, s. 23.

² JOHNSON, *Příběh*, s. 35.

³ SEVERA, *Co je pravdy na tom, že ...* [online]. [díl 2012-11-18].

jakostní a množstevní a byl zaveden pojem 'první třída vzrůstu'.“³ Jednalo se o vína špičkové kvality jen z určitých vinic.

2.1.1. Falernské vinice

Úroda z roku 121 př. n. l. z vinic ve Falernu v Kampánii byla označena za zázračnou. Vína, která se mohla chlubit označením 'první třída vzrůstu' byla hodnocena podle kvality vín z vinic ve Falernu. Dokonce byl falernským vínům přidělen i vlastní název Amineum.

Rájem vína bylo tehdy město Pompeje. V jeho zříceninách bylo nalezeno mnoho barů a amfor na víno, které dokazují, že konzumace vína byla součástí každodenního života. Pompeje byly střediskem obchodu s vínem, obklopeným vilami, z nichž téměř všechny patřily producentům vína. Tyto vily byly vlastně châteaux - termín, který se dnes hojně užívá pro označení vinařských usedlostí. V Pompejích byl nalezen i ceník, ze kterého je patrné, že falernské víno, označované též jako víno císařů, patřilo do nejvyšší cenové třídy.

*„Za jednu se můžete napít vína,
za dvě můžete pít to nejlepší,
za čtyři můžete pít Falernské.“⁴*

V roce 79 n. l. zničila mohutná erupce sopky Vesuv Pompeje, jedno z nejdůležitějších center vinařské kultury tehdejší doby. Zničena byla i okolní krajina. Římané chtěli obnovit zašlou slávu vinic ve Falernu, což vedlo k masovému vysazování révy všude, kde to bylo jen trochu možné. Během krátké doby však došlo k přesycení trhu vínem nevalné kvality.

Tento stav zřejmě vedl k vydání slavného ediktu císaře Domiciána z roku 95 n.l., kterým zakázal výsadbu nových vinic v Itálii a omezení produkce vín na polovinu ve všech římských zámořských provinciích. Tento edikt zrušil o dvě stě let později až císař Probus.

³ SEVERA, *Co je pravdy na tom, že ...* [online]. [cit. 2012-11-18].

⁴ JOHNSON, *Příběh*, s. 36.

2.2. Víno ve středověku

„V raném středověku plnila církev roli strážce civilizačních výtobytků společnosti a převzala do jisté míry římskou správu převlečenou do nového roucha.“⁵
Z toho vyplývá, že středověké vinice se z velké části nacházely u klášterů, které zakládaly stále nové zahrady a vinice. V té době právě kláštery obhospodařovaly nejslavnější vinařské usedlosti a vinohrady evropského kontinentu.

Jako příklad lze uvést vinice v okolí horského městečka Montalcino v Toskánsku. Z počátku 9. století pocházejí zmínky o kostelu, který zde stával a byl postaven mnichy z nedalekého kláštera Sant'Antimo, v jehož okolí se nacházelo a stále nachází mnoho ovocných sadů a vinic. Právě vinice v okolí Montalcina jsou vyhlášeny pro skvělé víno Brunello di Montalcino, které se řadí k jedněm z nejlepších v Itálii. Víno bylo církví považováno za krev Kristovu. Zároveň však bylo i velmi luxusním zbožím a určitým prostředkem útěchy.

Významným panovníkem a milovníkem vína, který se zasloužil o zlepšení vinařství, byl v 8. století císař Karel Veliký. Nejenže založil nový systém panovnictví, ale vyvíjel i velké úsilí o povznesení tehdejšího vinohradnictví a vinařství. Právě vydáváním patřičných zákonů se zasloužil o nové výsadby vinné révy, její zpracování a rozvoj obchodu s vínem.

2.3. Vznik moderního vína

Do počátku 17. století bylo víno jediný požitelný a poměrně snadno skladovatelný nápoj. V průběhu 17. století došlo však k poměrně velkým změnám. Nová doba přinášela i nové objevy, takže víno jako nápoj začalo mít narůstající počet konkurentů. Možnost konzumace čisté vody a nové nápoje přivezené z jiných kontinentů, stejně jako pokroková metoda výroby alkoholu, se v Evropě objevují právě během 17. století.

2.3.1. Nová konkurence vína

Konzumace vody, zejména ve městech, mohla být do té doby spojena s poměrně velkými zdravotními riziky. V 17. století však velká města začala budovat vodovodní systémy, takže čistá voda se stala mnohem přístupnější.

Pivo sice není vynálezem 17. století, ale jeho podoba a chuť, jakou známé my,

⁵ JOHNSON, ROBINSONOVÁ, *Světový atlas vín*, s.14.

pochází právě z tohoto století. Až díky přidávání chmele, který se používá ke konzervaci, se z piva stal trvanlivý nápoj nepodléhající tak rychlému kvašení jako dříve.

Káva, čaj a čokoláda jsou další nápoje, které se objevují na našem kontinentě až v průběhu 17. století. Čokoláda byla objevena španělskými dobyvateli ve Střední Americe a dovezena byla na naše území již v 16. století. Trvalo však poměrně dlouhou dobu, než se rozšířila po celém kontinentě. Zpočátku byla čokoláda výsadou šlechty a vyšších vrstev obyvatelstva hlavně ve Španělsku a Francii.

Právě Italové byli první Evropané, kteří ochutnali kávu. První zmínky o tomto nápoji se do Itálie dostaly v cestopisech koncem 16. století. Poprvé byla káva do Evropy přivezena z arabského světa benátskými kupci a k dostání byla jen v lékárnách. Zájem obchodníků o tento nový nápoj ale začal růst až s otevřením specializovaných obchodů s tímto povzbuzujícím černým nápojem. Díky nim se káva postupně rozšířila do celé Evropy.

V době, kdy docházelo k prvním kontaktům evropských mořeplavců s Číňany, se do Evropy dostal další nápoj. Čaj přivezli Holanďané v roce 1610 a následujících více jak 50 let bylo Holandsko jediným dovozcem čaje do Evropy. Obliba pití čaje ve Velké Británii se rozšířila až ve druhé polovině téhož století, kdy se čaj začínal veřejně prodávat v kavárnách.

Víno vzniká přirozeným kvašením hroznů. Kvasinkám ale neprospívá mnoho alkoholu, což znamená, že se proces kvašení zastavuje při dosažení maximálně 15% obsahu alkoholu v závislosti na množství přítomného cukru. Až do 17. století se alkohol vyráběl pouze přírodním způsobem, tedy kvašením.

Nizozemci byli těmi, kteří vyvinuli umění destilace. Jako první byl zřejmě vyroben gin, původně však jen jako lék na čištění krve. Následoval vznik prvních komerčních palíren a již od 18. století začaly vlády udělovat palírnám oprávnění k destilaci.

2.3.2. Inovace ve vinařství

Vinařství se zdálo být ohroženo. Nová doba přinesla mnohem širší škálu nápojů a lidé si mohli začít vybírat.

Přibližně od druhé poloviny 17. století se začala objevovat většina vín, která jsou v dnešní době pokládána za klasická. Jako typický příklad lze uvést odrůdu Arneis pěstovanou v oblasti Roero regionu Piemont. Již kolem 17. století zde šlechta kultivovala tuto tradiční piemontskou bílou odrůdu a dnes se vína z této oblasti mohou

chlubit označením nejvyšší kvality, tedy DOCG.

Toto by však nebylo možné bez vynálezu láhve ze skla. Víno totiž v láhvi zraje jinak a dokáže vytvářet svůj buket (charakteristické aroma). „*Od antiky se víno uchovávalo v sudech. V láhvích - přesněji řečeno v kameninových džbánech nebo kožených měších - se víno pouze přinášelo ke stolu.*“⁶ Láhev slouží ke konzervaci vína. Hlavní úlohou skla je zejména ochrana samotného vína před kontaktem s kyslíkem, tedy zoxidováním, které způsobí, že chuť vína se stane velmi fádni.

Ve stejném období se začala k uzavírání láhví používat korková zátka a byla vynalezena vývrtka. Spojením těchto tří novinek začala vznikat moderní vína, jejichž kvalita i cena prudce stoupaly.

Ve druhé polovině 19. století, konkrétně roku 1862, největší francouzský vědec té doby, Louis Pasteur, odhalil světu novou metodu, která posunula výrobu vína o další stupeň kupředu. Jednalo se o pasterizaci. Nejdříve Pasteur zjistil, že kvašení je způsobeno rozmnožováním kvasinek. Je-li tedy víno vystaveno přístupu vzduchu, změní se dříve nebo později na ocet.

Zahřátím vína v láhvi ve vodní lázni se zničí všechny mikroby nebo bakterie, takže nedojde ke znehodnocení vína při jeho kontaktu se vzduchem. Pasterizace je tedy zahřívání za účelem zničení přítomných mikroorganismů. Jednoduše řečeno se jedná o velmi účinnou konzervaci potravin.

2.3.3. Vinařská katastrofa

Necelý rok po objevení pasterizace se na francouzských vinicích objevila houbová choroba padlí révové. Tato obrovská pohroma se šířila z vinic Francie do ostatních zemí Evropy a následně do celého světa. Zvládnutí této choroby trvalo více než deset let.

Devastace vinic však pokračovala i poté, kdy se objevila mšička révokaz, hmyz napadající kořeny vinné révy. Přivlečena byla na území Evropy z Ameriky. Byla to rychlost parolodí jež převezla mšici do Evropy živou. Třetí pohromou byla peronospora nebo-li plíseň révová.

„*Tyto nákazy nejenže zdevastovaly všechny vinice, až na několik málo privilegovaných, změnily také zásadně a trvale způsob pěstování révy.*“⁷ Velké množství méně rentabilních vinic té doby zaniklo. Výsledkem bylo mnohem pevnější postavení

⁶ JOHNSON, ROBINSONOVÁ, *Světový atlas vín*, s.15.

⁷ JOHNSON, *Příběh*, s. 210.

vína na trhu, než kdykoliv předtím. Následný dlouhý boj za záchranu a nové založení vinařství v Evropě trval v některých případech až tři čtvrtiny století.

2.4. Italské víno 19. století

Již staří Řekové pojmenovali poloostrov Zemí vína. V Itálii neexistuje jediná provincie, v níž by se nenašla réva. „*A když se v 19. století dostavil ten okamžik, kdy se Itálie konečně mohla stát sjednocenou zemí a jedním národem, byli to reformátorští majitelé půdy, muži zabývající se především zemědělstvím ve svých vlastních provinciích, kteří stejně jako prozíraví staří senátoři do své země Risorgimento přinesli.*“⁸

Choroba padlí a Rakušané byli nesmrtelnými nepřáteli pro tvůrce moderní Itálie a byl to právě válečník Garibaldi, který navedl sedláky k použití sirných postřiků na ochranu révy. Rakouské císařství, které se po francouzské nadvládě v letech 1796-1815 usídlilo na severu Itálie, si snažilo udržet dominantní vliv na poloostrově. Území dnešní Itálie bylo sužováno krutou vládou, vykořisťováním, utiskováním rakouskou armádou. Země vína zaostávala. Nesmyslný systém zákonných poplatků a nedostatek kapitálu nemohlo obyvatelé motivovat k vynaložení námahy něco zlepšit. Vinaři zvyklí, že jim réva roste téměř sama, nezkoušeli maximalizovat své výhody při pěstování a výrobě vína. Neměli ale ani trh pro svá vína. Jediná zámožná města byla Neapol a Řím a oběma chyběla početná střední vrstva, nezbytný předpoklad pro zdravý obchod s vínem.

V době, kdy se Itálie nacházela na prahu své nezávislosti, měla exportní trh jen pro svá sladká vína. Není divu. I přes obrovskou rozmanitost pěstovaných odrůd a spoustu místních způsobů výroby, se velmi zřídka víno vyrábělo s péčí či znalostmi. Přetrvávaly zaostalé metody a způsoby. Častým výsledkem byl octově kyselý nápoj.

V padesátých letech udeřilo padlí i na italské vinice. Rolníci půdu houfně opouštěli a odešli do měst nebo se odstěhovali do Ameriky. Z Francie bylo ale již známo, že k ovládnutí této nákazy pomáhá síření. Právě Giuseppe Garibaldi byl tím, kdo poukázal na tuto metodu a po prvních úspěších italských pěstitelů se upevnila jeho pověst zázračného rolníka.

Piemontská vína byla v letech Risorgimenta přetvořena a to na základě profesionálních rad z Francie. Jistý francouzský vědec z oblasti vína shledal, že hrozny odrůdy Nebbiolo jsou skvělé, nedokázal však pochopit, proč nevykvasí do suchého červeného vína. Právě on poukázal na špatný výrobní postup, při kterém samovolné kvašení vinného moštu neproběhlo nikdy do úplného konce, takže víno zůstávalo

⁸ JOHNSON, *Příběh*, s.215.

poměrně sladké a značně nestabilní. Řešení bylo jednoduché - použít vyzrálé hrozny a čistý sklep.

Z této doby jsou známy Cavourové reformy, které zahrnovaly i výstavbu silnic a železnic. To značně pomohlo k distribuci vína. Ve druhé polovině 19. století se italská produkce vín zdvojnásobila. Největší část nárůstu připadl právě na Piemont. Velkou výhodou tohoto regionu byl dostatek dobrých a chladných sklepů, kde mohlo víno stabilně a dlouhou dobu zrát.

Mezi relativně drahé produkty se začala řadit silná jižní vína. Velkou zásluhu na tom měl kapitál z Francie a Rakouska, díky kterému mohly být osázeny nové oblasti vhodné pro pěstování révy.

3. VZNIK MODERNÍCH KVALIFIKACÍ VÍNA

19. století se ve vinařském světě vyznačuje révokazem - zničující chorobou, která zachvátila téměř všechny evropské vinice. Nedostatek kvalitního vína způsobil, že se upevnila jeho pozice na tehdejšímu trhu. Nutné objevování nových zbraní k boji proti chorobám, které napadaly vinnou révu, rozhodně přispělo k vývoji a změně pěstování révy na území Evropy. To samo o sobě můžeme považovat za přínos pro pozdější vinařský svět.

Choroba révokaz měla devastující účinky na francozských vinicích ještě dříve, než se vůbec dostala do Itálie. Právě z Francie se tato epidemie následně šířila po vinicích celé Evropy.⁹

Počátkem 20. století se francouzské vinařství stále ještě nacházelo ve špatném stavu a nedostatek vína vedl k užívání velmi špatných praktik. Kvůli navýšení množství se téměř do všech vín přidávala voda. Často se také přidávala voda s cukrem do již vylisovaných zbytků, nebo se používal oxid olovnatý, který měl zastavit zoctovatění vína.

3.1. První asociace

V té době se začínají objevovat asociace producentů, které mají za cíl ochránit pravost a kvalitu produktu. Mezi první patřilo seskupení 79 producentů vín Chablis z roku 1900.

V dalším roce byla vytvořena l'Union Syndicale des Propriétaires de Crus Classés du Medoc sjednocující majitele vinic Cru¹⁰ v oblasti Medoc. Následovala legislativa z roku 1905, která měla za cíl podpořit právě ty konzumenty, kteří se setkali s ředěným, nebo jakýmkoliv způsobem falšovaným vínem. A již roku 1907 došlo ke schválení zákona, který producentovy nařizoval uvádět skutečný objem sklizně a skladových zásob a zakazoval přidávání cukru do moštu.¹¹

Mezi lety 1908 až 1912 byly ve Francii vymezeny některé hlavní oblasti produkce: Champagne, Cognac, Armagnac, Banyuls a Bordeaux. Jednalo se tedy o tzv. l'Appellation d'Origine. K tomu, aby mohlo být víno prodáváno pod názvem některé z těchto apelací, např. l'Appellation Champagne, muselo být víno vyrobeno z hroznů,

⁹ JOHNSON, ROBINSONOVÁ, *Světový atlas vín*, s.15.

¹⁰ Velmi specifická vinice, obvykle jen její část.

¹¹ TORCHET, *Médoc* [online]. [cit. 2013-12-06].

kteřá byla pro danou apelaci povolena.

K dalšímu zpřísňování pravidel došlo až po skončení první světové války. Kromě toho byl sepsán zákon umožňující podat stížnost proti těm vinařům, kteří používali označení některé apelace nepatřičně, nebo ji neuváděli správně a trvale.

3.2. Appelation d'Origine Contrôlée

Základní principy, na kterých je položen tento systém označování kvality francouzských vín, pocházejí z velké části z práce vytvořené roku 1923 vlivným a důležitým vinařem v oblasti Châteauneuf-du-Pape, baronem Le Roy. Ten se proslavil uplatňováním přísných pravidel při produkci vlastních vín:

- definice konkrétní zeměpisné oblasti;
- povolené odrůdy vinné révy;
- způsob pěstování vinné révy;
- způsob řezu keře vinné révy;
- určení minimálního obsahu alkoholu ve víně.¹²

Hned na počátku čtyřicátých let získala tato pravidla jednotnou podobu pod nově vzniklým názvem l'Appelation d'Origine Contrôlée, známá též pod zkratkou AOC. Jedná se o kontrolní systém kvality vín nejvíce napodobovaný ve světě, na jejichž principech se zakládají apelační systémy v některých jiných státech. Příkladem může být apelační systém AVA (American Viticultural Areas) užívaný ve Spojených Státech Amerických, španělský DO (Denominación de Origen), portugalský DOC (Denominação de Origem Controlada) a v neposlední řadě italský apelační systém DOC (Denominazione di Origine Controllata).

Poté, co začal být ve Francii užívan nově vzniklý kontrolní systém kvality vín AOC, byl roku 1935 založen Institut National des Appellations d'Origine (INAO), který měl definovat, stabilizovat a posílit pravidla produkce jednotlivých AOC. Pravidla, která jsou z velké části odrazem modelu, jehož autorem je právě baron Le Roy.

3.2.1. Základní kritéria AOC

Krátce po založení INAO byla definovaná velká část podmínek sloužících k produkci nejslavnějších vín ve Francii. Samozřejmě v průběhu času docházelo k jejich

¹² Rhone wines [online]. *Châteauneuf-du-Pape History*. [cit. 2013-06-15].

zrevidování a neustálému zlepšování.

Francouzský systém označování kvality vín AOC nebyl samozřejmě perfektní, ale udal směr pro dělení vín, na kterém je postavena i aktuální evropská legislativa vztahující se na zemědělské a potravinářské produkty z určité zeměpisné oblasti. AOC systém definoval přísná pravidla, která hluboce ovlivnila apelační systémy v některých ostatních státech.

Následná kritéria jsou základní platformou pro románský způsob značení vín¹³:

① Místo, konkrétně oblast vinic, která je definována podle přesných historických svědectví dokládající lokaci vinic a jejich využívání v minulosti. Do této skupiny patří zároveň i typ půdy, pozice a nadmořská výška.

② Odrůdy vinné révy. Pro každou oblast jsou schváleny jen určité odrůdy hroznů. Víno vyrobené z odrůd, které jsou typické pro danou oblast a jejich pěstování je historicky doloženo. Zároveň je důležité, jakou výnosnost mají jednotlivé odrůdy a jak kvalitní vína je z nich možno vyprodukovat v závislosti na specifitě místa a jeho podnebí.

③ Pěstitelské postupy. Pod toto kritérium spadá určení maximálního možného počtu keřů vinné révy na hektar půdy. Dále způsob jejich prořezávání a metody hnojení.

④ Výnos. Každá AOC definuje maximální množství vína, které je možno sklídit a vyprodukovat z jedné vinice. Takové množství je vyjádřeno v hektolitrech na hektar půdy.

⑤ Stupeň alkoholu. I zde si každé AOC určí minimální obsah alkoholu, které musí víno dané apelace AOC mít.

⑥ Vinařské techniky. Jednotlivé apelace AOC mají definovány enologické techniky a procedury při vytváření produktu, které jsou jednoduše založeny na tradicích dané oblasti a které se tedy v průběhu let ukázaly jako ty nejvhodnější k dosažení těch nejlepších výsledků.¹⁴

¹³ Klasifikace vín podle původu.

¹⁴ STARA, *Brevissima storia delle denominazioni in Francia* [online]. [cit. 2013-06-11].

4. SYSTÉM KONTROLY PŮVODU A KVALITY VÍN V ITÁLII

Podobně jako ve Francii, tak i v Itálii byl pokles jakosti vín částečným důvodem ke vzniku nových zákonů o pěstování kvalitního vína. Avšak v případě Itálie to nebyl jediný důvod, který vedl k blížící se reformě.

Lze si snadno představit jaké nepřehledné množství vína odlišných chutí a vlastností dokáže tak rozsáhlá a rozmanitá země, jakou Itálie skutečně je, nabídnout. Právě ta obrovská pestrost, odlišnost jednotlivých vín měla za následek zmatek, který byl podporován různými až nezapamatovatelnými názvy, které se objevovaly na etiketách. Italské víno si žádalo klasifikaci, která by nějakým způsobem zpřehlednila produkci jednotlivých regionů, vinařských oblastí.

První pokusy o zpřehlednění italských vín pocházejí již z období po první světové válce. Byla to právě potřeba upravit vinařský sektor, odlišit nějakým způsobem hodnotná, typická vína.

4.1. První kroky k ochraně typických vín

Za projektem, který měl za cíl odlišit typická vína, stála osobnost italského vinařství přelomu 19. a 20. století, Arturo Marescalchi. Italský politik, diplomovaný enolog, který v roce 1891 založil L'Assoenologi¹⁵ a o tři roky později vzniklo periodikum L'Enotecnico, dnes vydávané pod názvem L'Enologo, které je zdarma zasíláno každému členovi a dodnes představuje oficiální časopis organizace L'Assoenologi.¹⁶

V roce 1920 byl sestaven ministerský výbor, aby se zabýval eventuálním rozdělením italských vín. Následujícího roku byl skupinou poslanců, v čele s Arturem Marescalchi, představen první projekt, který zahrnoval opatření k produkci typických vín (Vini Tipici). Tento projekt byl schválen roku 1924 jako královský dekret č. 497 pod názvem Ustanovení na ochranu vín (Disposizioni per la difesa dei vini tipici) a roku 1926 byl změněn v zákon č. 562. Do roku 1930 probíhalo vylepšování a přidávání dalších nařízení, kdy bylo vše dohromady kodifikováno a sjednoceno pod zákon č. 1164 a ještě téhož roku schváleno.¹⁷

Následoval vznik prvních Sdružení na ochranu (Consorti di tutela). Zpočátku se

¹⁵ L'Associazione Enologi Enotecnici Italiani: Národní organizace vinařských odborníků.

¹⁶ Portál Associazione Enologi Enotecnici italiani [online]. *Rivista L'Enologo*. [cit. 2013-10-08].

¹⁷ Výroční zpráva vydána Ministerstvem zemědělství k 50 letému výročí italského DOC [online]. *1963/2013 50 anni do DOC italiane*, s.2. [cit. 2013-11-15].

jednalo o sdružení vín Moscato di Pantelleria, Marsala a Moscato d'Asti. Pro některá ostatní vína byly vymezeny a uznány příslušné oblasti pro produkci vín, mezi která patřila typická vína z oblasti Alto Adige.

Na první pohled nadějný start byl nicméně doprovázen nemalými problémy, které si žádaly propracovanější a obsáhlejší zákon. V roce 1937 byl takový zákon parlamentem odsouhlasen. Jednalo se o zákon č.1266, který stanovil opatření pro vinohradnictví a vinařskou produkci (Provvedimenti per la viticoltura e la produzione vinicola), k němuž ještě náležel prováděcí předpis o Regulaci výroby a obchodu s hodnotnými víny ze stanovené oblasti (Disciplina della produzione e del commercio dei vini pregiati di determinata origine). Bohužel tato opatření nikdy nevstoupila v platnost kvůli nedostatkům v prováděcích předpisech.

Tímto krokem v ochraně italských vín bylo napácháno nemálo škod. Vyhlášením zákona č. 1266 bylo současně zrušeno nařízení z roku 1930. Prakticky to znamenalo návrat na úplný začátek, jelikož došlo i k rozpuštění jednotlivých ochranných sdružení, zrušení územních vymezení. Itálie zůstala bez legislativy, která by držela ochranou ruku nad produkcí italských vín a dokázala tak proslulá vína alespoň částečně ochránit od jejich padělání.¹⁸

4.2. Legislativní mezera

Tato legislativní mezera otevřela širokou diskuzi trvající více než dvacet let. Každý další kongres, odborná i veřejná diskuze, to vše přinášelo nové návrhy, jak efektivně zorganizovat vinařské odvětví. Největší otázkou té doby bylo, jak vůbec pojmut celé italské vinařství, podle jakých principů by se dala tak různorodá vína klasifikovat.

Odborníci postupně došli k názoru, že pojem Vini tipici není tím pravým označením, zejména z důvodu jeho snadného využití pro nekvalitní vína. Další diskuze vedly k označení kvalitní víno (Vino di pregio), které bylo ale hned od počátku zpochybňováno. Odborníkům takové označení připadalo příliš obecné a nijak neodkazovalo na původ vína nebo-li oblast produkce.

Nakonec se uchytila představa o zvýhodnění původu (l'origine) u vína a s tím spojená kultura a tradice daného teritoria.

¹⁸ Výroční zpráva[online]. 1963/2013 50 anni do DOC italiane, s.5. [cit. 2013-11-16].

4.3. Vína s označením původu

V roce 1957 byla podepsána Římská smlouva. Ve spojitosti s tímto významným aktem se již v Itálii hovořilo o vínech s označením původu (vini a denominazione di origine). Vznik Evropského hospodářského společenství byl pro Itálii, jednoho ze zakládajících členů, pádným důvodem ke zjednáni pořádku v klasifikaci svých vín a přiblížení se ostatním zakládajícím členům.

V roce 1963 vstoupil v platnost první vinařský zákon č. 930 ustanovující pravidla pro ochranu označení původu moštů a vín (Norme per la tutela delle denominazioni di origine dei mosti e dei vini). „*Neschopnost vytvořit široký a komplexní obchod s vínem a nedostatek jakékoli soudržné marketingové podoby - to je výsledek zavedení legislativní úpravy Denominazione di Origine Controllata (DOC), která je ekvivalentem francouzských zákonů AOC.*“¹⁹

Vína byla rozdělena do dvou kategorií. V prvním případě se jednalo o stolní víno (vino da tavola), které nepodléhalo žádným zvláštním kontrolám. Druhá kategorie zahrnovala právě vína označená jako DOC. Jakostní vína specifického a definovaného původu. Tento první vinařský zákon se zabýval zejména kontrolou původu a odrudovou skladbou vín.

Od roku 1960 se produkce vína zvýšila rychlostí, která byla prakticky úměrná snížení jakosti v celém rozsahu. Bohužel zákon DOC hned od počátku svého fungování podpořil velmi ubohý základní standard tím, že postavil limit zakázaných úrod příliš vysoko. Příkladem k porovnání může být limit pro Chianti (Itálie), který činil 87,5 hl/ha zatímco limit pro druhové Bordeaux (Francie) povoloval maximálně 50 hl/ha. Není tedy divu, že počet vín, který status DOC povoloval, narostl rychle na nezvládnutelné množství slabých, často nevhodných vín.

Tato situace se nezlepšila ani v sedmdesátých letech, kdy došlo v Itálii k poklesu konzumace vína. V rámci průmyslu to znamenalo zvýšení exportu. Italové nedokázali soutěžit v kvalitě s francouzskými víny, proto se soustředili na opačný konec trhu, na kvantitu. Producenti začali rychle zavádět dvoulitrové láhve se závitovým uzávěrem a prodávali svá vína za velmi nízké ceny. Kontinuální produkce velmi levných vín však vedla k dalšímu snižování jakosti. K ještě většímu znehodnocení označení DOC došlo poté, co mnoho pěstitelů přešlo z kopcovitých vinic Classico²⁰ s nízkou úrodností, avšak kvalitnější, do úrodnějších a bohatých rovin, kde mohli pěstovat nejplodnější odrůdy révy, povolené v rámci jednotlivých apelací DOC.

¹⁹ STEVENSON, *Světová encyklopedie vín*, s. 242.

²⁰ Nejlepší vinice v rámci apelace DOC (od roku 1984 i DOCG).

4.4. Vznik kategorie DOCG

Stále se zhoršující situace ohledně vín DOC vedla k tomu, že byla v roce 1983 ustanovena třetí kategorie vín, DOCG. Vína patřící do této skupiny podléhala stejným kontrolám jako vína DOC. Navíc ale musela projít organoleptickými zkouškami neboli degustací. Každé takto oceněné a uznané víno bylo označeno pečeti a číslem. Zpočátku toto označení patřilo jen čtyřem 'velkým' vínům:

Barolo - Jedno z nejvěhlasnějších italských vín pocházející z regionu Piemont. Jedná se o opulentní červené víno vyrábějící se z hroznů odrůdy Nebbiolo, která patří mezi tradiční odrůdu tohoto regionu.

Barbaresco - Stejně jako Barolo, i toto víno pochází z regionu Piemont a je vyráběno z odrůdy Nebbiolo. Rozdíl mezi těmito dvěma víny souvisí zejména s polohou vinic. Zóna Barbaresco se nachází v oblasti s mírnějším mořským vlivem a to má vliv na dřívější dozrání odrůdy Nebbiolo. Víno Barbaresco nemusí tedy zrát tak dlouho jako Barolo a samotný DOCG zákon povoluje jeho uvedení na trh o rok dříve než Barolo.

Brunello di Montalcino - Jedná se o velmi známé toskánské červené víno vyráběné z červené odrůdy Sangiovese grosso, jemuž náleží i druhý název Brunello. Vinice se nacházejí v provincii Siena, v oblasti městečka Montalcino. Společně s vínem Barolo patří mezi italská červená vína, která mají velmi dobrý potencionál pro dlouhou archivaci.

Vino Nobile di Montepulciano - Opět toskánské víno z vinařské zóny v okolí městečka Montepulciano. Toto víno může být dle zákona DOCG vyráběno z více odrůd vinné révy. Platí zde však striktní omezení týkající se procentuálního využití použitelných odrůd. Pro výrobu tohoto vína musí být použito minimálně 70% odrůdy Sangiovese, poté 10 - 20% odrůdy Canaiolo Nero a/nebo jakékoliv jiné odrůdy povolené pro provincii Siena s tím, že bílé odrůdy nepřekročí 10% podíl.

Světové trhy zavedení kategorie DOCG příliš neuvítaly. Důvod byl velmi jednoduchý. Vína DOC, neboli vína s kontrolovaným označením původu, nebyla v mnoha případech kvalitní. Vína DOCG, neboli vína s kontrolovaným a garantovaným označením původu, měla představovat jakousi exkluzivitu některých vín DOC, která byla do této nové kategorie přesunuta. Ale z pohledu zákazníka se teoreticky nic nezměnilo. Na etiketě bylo sice uvedeno, že je původ DOC vín zaručen, ale nikdo nezaručoval produkt bezvadné kvality. K nové kategorii vín se tedy z hlediska kvality zpočátku přistupovalo poměrně skepticky.

Vína DOC a DOCG měla být jakousi odpovědí na francouzský systém AOC.

Avšak limity pro množství vyprodukovaného vína na jeden hektar vinice byly v Itálii nastaveny hodně vysoko a proto tento systém nechránil adekvátně malé výrobce ani konzumenty. Naopak byla tímto způsobem podporována velkovýroba, kdy byla na trh uváděna kvantita na úkor kvality.

Problém zákonů DOC/DOCG byl oproti francouzskému AOC také v tom, že postupem času zastaraly a přestaly vyhovovat moderním technologickým postupům a trendům ve vinařství.²¹ Italští vinaři reagovali poměrně originálním způsobem. Obešli nařízení a našli si cestu k vynikajícím vínům sami.

4.5. Anomálie italského zákona

V 80. a 90. letech mnoho výborných vín patřilo do teoreticky nejnižší kategorie italských vín *Vino da tavola*. Tato kategorie neměla odrůdové omezení, z čehož vyplývá, že do ní spadala vína vyrobená z neznámých nebo málo užívaných odrůd. Jakostně se velmi často jednalo o mnohem lepší vína, než byla samotná vína DOC/DOCG. Vinařský zákon nepovoloval určité odrůdy nebo způsob vinifikace²² v konkrétní oblasti. Někteří ambiciózní vinaři používali pro výrobu svých vín mezinárodní odrůdy, které nebyly v dané oblasti zákonem povoleny a proto byla taková vína postavena mimo nařízení DOC/DOCG. Vinaři byli tedy donuceni deklasifikovat svá vína na úroveň již zmíněných stolních vín. I přes astronomicky vysoké ceny se tato vína stala velmi vyhledávanými na italském i mezinárodním trhu.

Tímto způsobem vznikl paralelní systém, který se stal největší anomálií italského zákona po dlouhou řadu let. Na trhu byla vína označena jako stolní buď ta nejlevnější anebo ta nejdražší, jaká vůbec italský trh s víny nabízel.

4.5.1. Super-toskánská vína

Celosvětově známý pojem užívaný od 80. let pro vína, která se vymykala kritériím pro označení jakosti a dodnes jsou jakýmsi symbolem vstupu mezinárodních odrůd na italské vinice. Vína z Toskánska vyráběna převážně z odrůd mezinárodního typu jako je Cabernet Sauvignon, Merlot, Syrah. Mezi nejznámější oblast super-toskánských vín patří dodnes Bolgheri, kde se vyrábí jedno z nejslavnějších vín Itálie, víno Sassicaia. Jedná se o červené víno, jehož odrůdová skladba je: 85% Cabernet Sauvignon a 15% Cabernet Franc.

²¹ Portál o Italských vínech [online]. *Vinařské zákony Itálie*. [cit. 2013-11-10].

²² Celý proces výroby vína od zpracování hroznů po lahvování vína.

Fenomén super-toskánských vín se následně rozšířil i do ostatních regionů.

4.6. Zákon č. 164

Kritika a výsměch ze zahraničí a přetrvávající zmatek v klasifikaci italských vín vedly k nutné změně, která přišla roku 1992 v podobě radikálního zákona č. 164 o nových disciplinárních nařízeních pro vína s označením původu (Nuova disciplina delle denominazioni d'origine dei vini). Autorem byl tehdejší ministr zemědělství Giovanni Goria a proto je tento zákon znám jako Goriův zákon.

„S přílivem mezinárodních odrůd a společně se vznikem vín, které odrůdově nezapadala do daných regionů, avšak kvalitou nezaostávala, vznikla celá nová kategorie. Italská legislativa přijala nové označení IGT pro vína z různých krajů vyráběných z netypických odrůd. Zároveň došlo k úpravě některých zastaralých vyhlášek. Zejména se jednalo o zkrácení doby zrání vín DOC a DOCG v soudkách.“²³ Tímto zákonem byla zavedena nová kategorie jakosti, vína IGT, neboli vína typického zeměpisného označení. Nová kategorie je odpovědí Itálie na francouzské Vin de Pays, které bylo velice úspěšným výtvozem francouzské vinařské byrokracie.

Označení jakostního stupně Vin de Pays bylo ve Francii zavedeno v roce 1973, formálně uznáno bylo ale až roku 1979. *„Tato klasifikace měla výrobce nepřeborného množství francouzských stolních vín motivovat ke zvýšení kvality.“²⁴*

Italský zákon č.164 z roku 1992 navíc přijímal důležité nařízení Rady (EHS) č. 823/1987, které stanovilo zvláštní ustanovení pro jakostní vína stanovených pěstitelských oblastí. Jednalo se o další krok společné zemědělské politiky. Italská klasifikace vín se začlenila do širšího klasifikačního rámce stanoveného komunitární legislativou, která dělila vína na:

- Vini di consumo corrente (VCC).
- Vini di qualità prodotti in regioni determinate (VQPRD).

4.6.1. Vini di consumo corrente

Do skupiny vín pro běžnou spotřebu patřily dvě kategorie italských vín: Vino da Tavola a vína IGT. Kategorie Vino da Tavola se omezila pouze na jednoduchá stolní vína a super-toskánská vína, která do této kategorie dříve patřila, byla přesunuta do nově vzniklé kategorie IGT. Díky novému zákonu se tedy podařilo alespoň částečně vyřešit tuto anomálii z 80 a 90. let v italské legislativě.

²³ KALINA, Romeo a Julie? Supertoskánská Sassicaia ... [online]. [cit. 2013-11-09].

²⁴ JOHNSON, ROBINSONOVÁ, Světový atlas vín, s.153.

4.6.1.1. Vino da Tavola

Jednalo se o vína vyrobená z hroznů pocházejících ze země uvedené na etiketě. Neplatila zde žádná omezení týkající se konkrétního regionu, oblasti nebo místa produkce. Tato vína nemusela splňovat zvláštní pravidla produkce a odrůda ani ročník nebyla na etiketě uváděna. Avšak takové víno nemuselo být nutně synonymem nízké kvality.

4.6.1.2. Indicazione Geografica Tipica (IGT)

Vína typického zeměpisného označení. Jedná se o vína vyrobená z hroznů pocházejících z určitého regionu nebo zeměpisné oblasti. Často do této kategorie patří vína vyprodukovaná ve velké vinařské oblasti. Tímto označením se mohou chlubit vína v případě, že pocházejí minimálně z 85% z oblasti, jejíž jméno nesou. Oproti *Vino da Tavola* mají tedy na etiketě uvedeno odkud pocházejí a zároveň může být uvedena odrůda a ročník. Navíc musejí vyhovovat specifikaci produktu (*disciplinare di produzione*), která platí pro všechny, kteří produkují konkrétní víno s označením IGT. Jednotlivé apelace DOC a DOCG mají také tyto vlastní specifikace produktu neboli pravidla produkce, ale ta jsou oproti IGT přísnější.

Definice vín IGT nezahrnuje požadavek na jejich kvalitu.

4.6.2. Vini di qualità prodotti in regioni determinate

Jakostní vína produkovaná v určitých oblastech. Další kategorie ukotvená v již zmíněném Nařízení Rady (EHS) č. 823 z roku 1987, která z hlediska italské klasifikace vín zahrnuje dvě důležité kategorie označení původu, vína DOC a DOCG. Tato typologie vín zaručuje jistotu původu a dobré kvality. Obecně je toto zařazení přiděleno vínům, jejichž charakteristiky jsou prvotně závislé na samotných vinicích a přírodních podmínkách stanovené oblasti.

Aby mohlo víno získat označení DOC nebo DOCG, musí hrozny pocházet z vinic v oblastech zapsaných v seznamu DOC a DOCG. Hlavním důvodem je přinucení producentů k co nejvyšší kvalitě. Regulace se týkají také odrůd vinných keřů, metod pěstování vinic, minimální a maximální obsah alkoholu ve víně.

Zákon ustanovil pečlivou kontrolu celého výrobního procesu, od vinné révy až po stáčení vína do láhve. Víno musí vyhovovat požadavkům a charakteristikám, které

jsou definovány v pravidlech pro jeho produkci.

Vína DOC a DOCG jsou kontrolována také z kvalitativního hlediska. Dříve než jsou vpuštěna na trh, musí být povinně podrobena chemickým a organoleptickým analýzám²⁵, které provádějí degustační komise (Commissioni di Degustazione), speciální subjekty zřízené obchodní komorou.

„Vína DOCG a DOC jsou specifické tradiční výrazy užívané Itálií k označení vín VQPRD (jakostní vína produkovaná v určitých oblastech). Taková vína mohou rovněž užívat následující pojmenování: VSQPRD (jakostní vína šumivá produkovaná v určitých oblastech) jak je upravuje Evropské hospodářské společenství (EHS); VLQPRD (jakostní vína likérová produkovaná v určitých oblastech); VFQPRD (jakostní vína perlivá produkovaná v určitých oblastech). Definice EHS jsou doplňkové a nenahrazují italské značení.“²⁶

4.6.2.1. Denominazione di Origine Controllata (DOC)

Vína kontrolovaného označení původu. DOC představuje uznání jakostních vín vyráběných v jasně vymezených oblastech. Každé takto označené víno má svá pravidla produkce, mezi která patří jak jasně vymezené chemické vlastnosti vína, např. celkový obsah kyselin, tak organoleptické vlastnosti, např. barva nebo chuť vína.

4.6.2.2. Denominazione di origine Controllata e Garantita (DOCG)

Označení DOCG se udělovalo vínům, která byla minimálně po dobu pěti let na trhu pod označením DOC a vynikala svou kvalitou nad stejně značenými víny zejména díky tradičním přírodním, lidským a historickým faktorům. Navíc jsou to vína, která získala věhlas a obchodní zhodnocení na národní i mezinárodní úrovni.²⁷

²⁵ Smyslové posuzování, které využívá hlavní smyslové vjemy k hodnocení vlastností.

²⁶ Zákon č. 164/1992 o novém ustanovení označení původu u vín. [online]. [cit. 2013-11-09].

Volně přeloženo: [„Le DOCG e le DOC sono le menzioni specifiche tradizionali utilizzate dall'Italia per designare i VQPRD (vini di qualità prodotti in regioni determinate). I vini possono altresì utilizzare le denominazioni seguenti: VSQPRD (vini spumanti di qualità prodotti in regioni determinate) come regolamentati dalla Comunità economica europea (CEE); VLQPRD (vini liquorosi di qualità prodotti in regioni determinate); VFQPRD (vini frizzanti di qualità prodotti in regioni determinate). Le definizioni della CEE sono aggiuntive e non sostitutive delle menzioni italiane.“]

²⁷ Tamtéž, čl. 8. [cit. 2013-11-09].

5. ITALSKÁ LEGISLATIVA V SOULADU S PLATNÝMI PŘEDPISY EU

Zákon č. 164 z roku 1992 nastolil pořádek v označování italských vín, zavedl mnohem přísnější pravidla, díky kterým se mohli tuzemští i zahraniční spotřebitelé lépe orientovat v nabídce vín z různých vinařských oblastí a snadněji odlišit kvalitní vína od těch méně kvalitních.

Legislativa vycházející ze společné zemědělské politiky ovlivňuje všechny členské státy EU. Itálie jako jeden ze zakládajících členů EHS byla tedy od samého počátku u prvotních snah o společnou organizaci trhu s vínem.

První pokusy pocházejí ze sedmdesátých a osmdesátých let, které se týkaly zejména označování vín²⁸. Nejasný názor na společnou koncepci dělení vín ze strany členských států měl za následek kompromis, který klasifikaci italských vín nijak neovlivnil. Jednalo se totiž o klasické rozdělení na jakostní a stolní vína.²⁹ V rámci italského apelačního systému byla tedy vína stolní a vína jakostní zahrnovala apelaci DOC (od roku 1983 kategorie DOCG).

Z devadesátých let pochází propracovanější komunitární apelační systém³⁰, který se, jak již bylo řečeno v předešlé kapitole, projevil v italském zákoně č.164 z roku 1992. Výstižnější zařazení vín DOC a DOCG do skupiny vín jakostních produkovaných v určitých oblastech (Vini di Qualità Prodotti in Regioni Determinate - VQPRD). Do druhé skupiny vín pro běžnou spotřebu (Vini di Consumo Corrente - VCC) patřily vína IGT, neboli stolní vína se zeměpisným označením a klasická vína stolní. Toto období a legislativní změny s ním spojené znamenaly krok kupředu v procesu sjednocování značení vín.

Následovalo nařízení Rady (ES) č.1493 z roku 1999³¹, které se ukázalo jako poměrně neúspěšné, zejména kvůli jeho nejasnosti a nesrozumitelnosti pro spotřebitele. *„Ne všechny nástroje, které jsou nyní zahrnuty v nařízení (ES) č. 1493/1999, se ukázaly pro směřování odvětví vína ke konkurenčnímu a udržitelnému rozvoji jako účinné. Opatření tržního mechanismu se často ukázala natolik málo efektivní z hlediska nákladů, že vedla ke strukturálním přebytkům, aniž by podněcovala strukturální zlepšení. Některá stávající regulační opatření navíc nepřiměřeně omezovala činnost konkurenceschopných producentů.“*³²

²⁸ Nařízení Rady (EHS) č.337/1979 o společné organizaci trhu s vínem a č.355/1979, kterým se stanoví obecná pravidla pro označení vína a vinných moštů.

²⁹ LINC, *Označování vín v právu EU*, Diplomová práce. [online]. s.6. [cit. 2013-11-12].

³⁰ Nařízení Rady (EHS) 823/1987, kterým se stanoví zvláštní ustanovení pro jakostní vína stanovených pěstitelských oblastí.

³¹ Nařízení Rady (ES) č.1493/1999 o společné organizaci trhu s vínem.

³² Nařízení Rady (ES) č.479/2008 o společné organizaci trhu s vínem. [online]. [cit. 2013-11-12].

V průběhu následujících let se začaly v rámci společné zemědělské politiky připravovat potřebné kroky k nové a lepší reformě vinařství, jejímž důležitým bodem bylo sjednocení značení vín ve všech členských státech.

5.1. Společná organizace trhů

Společná organizace trhů je prostředkem k dosažení cílů společné zemědělské politiky EU, mezi které patří stabilizace trhu, zajištění odpovídající životní úrovně zemědělců, zvýšení produktivity zemědělství, pravidelné zásobování zemědělskými výrobky a zajištění přiměřené ceny pro spotřebitele.³³

Důležitým mezníkem Společné zemědělské politiky bylo nařízení Rady (ES) č.1234/2007 ze dne 22. října 2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty ('jednotné nařízení o společné organizaci trhu').

*„Zjednodušení by nemělo vést ke zpochybnění politických rozhodnutí přijatých v průběhu let v rámci společné zemědělské politiky. Toto nařízení by proto mělo být v zásadě technickým zjednodušením. Neměly by se jím proto rušit ani měnit stávající nástroje, pokud nejsou již zastaralé, nadbytečné nebo vzhledem ke své povaze nevhodné k tomu, aby byly projednávány na úrovni Rady, ani by se jím neměly stanovit nové nástroje nebo opatření.“*³⁴ Jednotná společná organizace trhu, pro všechny zemědělské produkty s cílem nahradit dvacet jedna stávajících společných organizací trhu, byla zavedena v roce 2007 v rámci probíhajícího procesu zjednodušování společné zemědělské politiky.

5.2. Reforma vinařství

V posledních letech proběhly reformy některých odvětví společné zemědělské politiky. V roce 2004 to byla reforma u bavlny, tabáku, olivového oleje a chmele, v roce 2007 následovala reforma odvětví ovoce a zeleniny. Poslední přijatou reformou byla reforma vinařství.³⁵

V roce 2008 bylo schváleno nařízení Rady (ES) č. 479 o společné organizaci trhu s vínem zabývající se konkrétními otázkami vinařského odvětví: ustanovení

³³ Portál Ministerstva zemědělství [online]. *Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky.* [cit. 2013-11-14].

³⁴ Nařízení Rady (ES) č.1234/2007, ('jednotné nařízení o společné organizaci trhů'), [online]. Úvodní kapitola, článek 7. [cit. 2013-14-11].

³⁵ Portál Evropského parlamentu [online]. *První pilíř společné zemědělské politiky ...* [cit. 2013-11-14].

týkající se výroby, distribuce a spotřeby vinařských produktů, enologických postupů. Jednalo se o pokračování procesu zjednodušení společné zemědělské politiky a evropské legislativy v oblasti zemědělství. Jelikož odvětví vína patří stále mezi nejsložitější a rozsáhlé společné zemědělské politiky, byla v tomto odvětví zachována určitá samoregulace.

Zavedení společné organizace trhu s vínem předcházelo jedno důležité sdělení, které roku 2006 Evropská komise předložila Evropskému parlamentu a Radě pod názvem 'Směrem k udržitelnému evropskému odvětví vína'. *„Porušení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou v odvětví vína a rostoucí problémy na evropském a mezinárodním trhu s vínem vyžadují reformu tohoto odvětví.“*³⁶ Následující dva roky probíhaly veřejné diskuze, které byly zahájeny právě Evropskou komisí.

5.2.1. Společná organizace trhu s vínem

Dalším důležitým krokem bylo začlenění nařízení Rady (ES) č. 479 z roku 2008 do nařízení Rady (ES) č.1234/2007. Tento krok byl proveden v roce 2009 pomocí nařízení Rady (ES) č.491, kterým se mění nařízení (ES) č. 1234/2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty ('jednotné nařízení o společné organizaci trhů').

Tato legislativní změna znamenala zahrnutí ustanovení týkající se odvětví vína do jednotné společné organizace trhů a takto pozměněné nařízení č.1234 pro oblast vinařství vstoupilo v platnost 1. srpna 2009. Od tohoto data se tedy odvětví vína stalo nedílnou součástí jednotné společné organizace trhů a byl tak završen jeden z kroků několikaletého procesu zjednodušování společné zemědělské politiky. *„V rámci tohoto procesu je dvacet jedna nařízení o společných organizacích trhů v jednotlivých odvětvích sloučeno do jednoho a tím je vytvořen jednotný soubor harmonizovaných pravidel.“*³⁷

5.2.2. Hlavní cíle

Mezi hlavní cíle společné organizace trhu s vínem patří zvýšení konkurenceschopnosti evropských vinařů, posílení proslulosti kvalitních vín vyrobených v členských státech, znovuzískání starých trhů a získání nových v EU a ve světě, zachování tradic výroby vína v EU, posílení sociální struktury mnoha

³⁶ Portál Evropské komise [online]. *Sdělení Komise ...*, s.3. [cit. 2013-11-20].

³⁷ Portál Ministerstva zemědělství [online]. *Výsledky předsednictví ...*, s.4. [cit. 2013-11-20].

venkovských oblastí, zajištění šetrnosti k životnímu prostředí a v neposlední řadě zavedení systému, který je založen na jasných, jednoduchých a efektivních pravidlech, aby bylo docíleno rovnováhy mezi poptávkou a nabídkou.³⁸

5.3. Značení vín na úrovni EU

Komise v roce 2006 navrhovala několik variant reformy společné organizace trhu s vínem, z nichž nakonec zvítězila tzv. Zásadní reforma společné organizace trhu s vínem. Mezi jednotlivými navrhovanými opatřeními bylo i jedno týkající se zjednodušení značení vín. Bylo navrženo zavedení dvou tříd značení vín: vína bez zeměpisného označení a vína se zeměpisným označením, která se dále dělí na vína s chráněným zeměpisným označením a na vína s chráněným označením původu. Toto rozdělení vín začalo platit od 1. srpna 2009.

5.3.1. Vína bez zeměpisného označení

Do této skupiny patří vína, která jsou vyrobena v EU z povolených odrůd a nepodléhají specifikaci produktu (*disciplinare di produzione*). Na etiketě, oproti nařízení Rady (ES) č.1493/1999, může být uveden rok výroby a název jedné nebo více odrůd v případě, že je víno vyrobeno minimálně z 85% uváděné odrůdy. V takovém případě se jedná o 'víno odrůdové'. Pokud ale víno nesplňuje požadavek na minimální obsah odrůdy, na etiketě je uvedeno jen označení 'víno'.

Tato kategorie vín a jejich značení nahrazuje do té doby užívané označení 'stolní víno'.

5.3.2. Vína se zeměpisným označením

Evropská unie zavedla systém označování kvality potravin již v roce 1992, kdy byly přijata dvě nařízení Rady (EHS): č.2081/1992 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin, které upravovalo značení CHOP (chráněné označení původu) a CHZO (chráněné zeměpisné označení), a č. 2082/1992³⁹ o osvědčeních o zvláštní povaze zemědělských produktů a potravin, které se vztahovalo na označení ZTS (zaručená tradiční specialita).

Víno však na seznamu zemědělských produktů a potravin ještě nebylo

³⁸ Portál Evropské komise [online]. *Směrem k udržitelnému ...* [cit. 2013-11-23].

³⁹ V roce 2012 nahrazeno zcela novým předpisem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č.1151/2012 o jakosti zemědělských produktů a potravin, jež představují zaručené tradiční speciality.

uvedeno. „Od 1. srpna 2009 vstoupila v platnost nařízení Komise (ES) č.436/2009 a č.607/2009, která zavedla nově označované kategorie pro vína a mošty (víno s CHOP, víno s CHZO, odrůdové víno bez CHOP/CHZO, ostatní a ostatní hroznový mošt.“⁴⁰

Vína se zeměpisným označením původu jsou vína vyrobená v souladu se specifikací produktu, která definuje odrůdy vinné révy, oblasti výroby, agronomické a kultivační podmínky, maximální povolenou produkci hroznů a vína na hektar, metody vinifikace s eventuálními omezeními některých enologických praktik, minimální přirozený obsah alkoholu hroznů při sklizni a minimální obsah alkoholu ve víně před jeho uvedením na trh, a požadavky týkající se zrání vína, stáčení do láhví ve vymezené oblasti a použití speciálních nádob a uzávěrů.

Chráněné označení se používají k popisu výrobků, jejichž seznam je uveden v nařízení Rady (ES) č. 491/2009, čl.118a, odst. 1 a jedná se o: víno, likérové víno, šumivé víno, jakostní šumivé víno, jakostní aromatické šumivé víno, perlivé víno, perlivé víno dosycené oxidem uhličitým, částečně zkvašený hroznový mošt, víno ze zaslých hroznů a víno z přezrálých hroznů.

5.3.2.1. Víno s CHZO

'Zeměpisným označením' se rozumí název oblasti, konkrétního místa nebo ve výjimečných případech země. Výrobek musí splňovat následující požadavky:

- i) má určitou jakost, pověst nebo jiné vlastnosti, jež lze přičíst tomuto zeměpisnému původu,
- ii) nejméně 85 % hroznů použitých na jeho výrobu pochází výlučně z této zeměpisné oblasti,
- iii) k jeho výrobě dochází v této zeměpisné oblasti,
- iv) získává se z odrůd druhu réva vinná (*Vitis vinifera* L.) nebo z křížení révy vinné s jinými druhy rodu *Vitis*.⁴¹

5.3.2.2. Víno s CHOP

'Označením původu' se rozumí název oblasti, konkrétního místa nebo ve výjimečných případech země. Výrobek musí splňovat tyto požadavky:

- i) jeho jakost a vlastnosti jsou převážně nebo výlučně dány zvláštním zeměpisným prostředím zahrnujícím přírodní a lidské činitele,
- ii) hrozny, ze kterých se vyrábí, pocházejí výlučně z této zeměpisné oblasti,

⁴⁰ LINHARTOVÁ, *Italské potraviny ...*, Bakalářská práce, s.18, [online]. [cit. 2013-11-19].

⁴¹ Nařízení Rady (ES) č.479/2008 o společné ... Oddíl 1, čl. 34, odstavec 1b. [online]. [cit. 2013-11-20].

- iii) jeho výroba probíhá v této zeměpisné oblasti,
- iv) získává se z odrůd druhu réva vinná (*Vitis vinifera* L.).⁴²

5.3.3. Žádost o ochranu názvů

Registrační řízení začíná podáním žádosti u členského státu, v němž leží příslušná zeměpisná oblast. V žádosti musí být uveden název, který se má chránit, jméno a adresa žadatele, specifikace výrobku, která spočívá v popisu vína: „*u vín s označením původu základní analytické a organoleptické vlastnosti vína; u vín se zeměpisným označením základní analytické vlastnosti, jakož i hodnocení nebo uvedení organoleptických vlastností vína.*“⁴³ Dále musejí být uvedeny zvláštní enologické postupy používané při výrobě vína a příslušná omezení pro jeho výrobu, vymezení příslušné zeměpisné oblasti, maximální hektarový výnos, označení odrůd, ze kterých se víno vyrábí.

Žádost může podat jakákoli dotčená skupina výrobců, ve vyjimečných případech jednotlivý výrobce. Nejdříve je žádost projednávána v rámci vnitrostátního řízení a je to právě členský stát, který zajistí zveřejnění žádosti a dvouměsíční lhůtu ode dne zveřejnění sloužící k eventuálním námitkám ze strany fyzických i právnických osob s oprávněným zájmem.

Pokud označení původu nebo zeměpisného označení splňuje příslušné požadavky, členský stát žádost odsouhlasí a předá ji Komisi. Považuje-li Komise žádost za oprávněnou, zveřejní ji v Úředním věstníku Evropské unie. „*Do tří měsíců ode dne zveřejnění může každý členský stát EU nebo třetí země či fyzická nebo právnická osoba usazená v třetí zemi podat proti zápisu námitky.*“⁴⁴ Pokud se tak nestane, Komise zapíše název do rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení.

5.4. Italská klasifikace vín v souladu s evropskou legislativou

Italská legislativa odpověděla na novou společnou organizaci trhu s vínem vládním nařízením s mocí zákona č. 61/2010 o ochraně označení původu a zeměpisných označení pro vína, k provedení článku 15 zákona č. 88/2009⁴⁵ týkající se zmocnění vlády k přizpůsobení vnitrostátních právních předpisů k Nařízení Rady č.479/2008 o

⁴² Tamtéž, odstavec 1a. [online]. [cit. 2013-11-20].

⁴³ Tamtéž, odstavec 2b. [online]. [cit. 2013-11-20].

⁴⁴ Portál Úřadu průmyslového vlastnictví [online]. *Přihlašování CHOP/CHZO ...* [cit. 2013-11-21].

⁴⁵ Legge 7 luglio 2009, n. 88, Disposizioni per l'adempimento di obblighi derivanti dall'appartenenza dell'Italia alle Comunità europee - Legge comunitaria 2008; Art.15: Delega al Governo per l'adeguamento della normativa nazionale al regolamento (CE) n. 479/2008, relativo all'organizzazione comune del mercato vitivinicolo.

společné organizaci trhu s vínem.

Tímto vládním nařízením byl zrušen zákon č.164 z roku 1992 o nových pravidlech týkající se označení původu vín.

Evropská legislativa dělí vína na ta s označením a bez označení, neboli na vína bez původu a vína s původem. V italštině se jedná o 'vini senza origine' a 'vini con origine'.

5.4.1. Vini senza origine

Vína bez původu neboli vína bez zeměpisného označení nebo označení původu, která nepodléhají specifickému 'výrobnímu předpisu' a neodkazují na žádnou konkrétní oblast produkce což znamená, že na etiketě vína nemůže být uvedena oblast, ze které víno pochází. Název země je jediným údajem o původu vína.

Do této skupiny spadají, jak určuje evropská legislativa, dvě kategorie vín: vino a vino varietale.

5.4.1.1. Vino

Název, který nahrazuje dříve užívané označení Vino da Tavola. I přesto, že zákon neustanovil jiné možné označení této kategorie vín, existují dva výrazy užívané k identifikaci těchto vín: 'vino generico' nebo 'vino comune'⁴⁶.

Vína bez původu, která mohou mít na etiketě uvedeny jen některé údaje vycházející z nařízení Komise (ES) č. 607/2009.

- zbožíznalecká kategorie (víno, šumivé víno, perlivé víno);
- obsah alkoholu vyjádřen v objemových procentech (% obj.);
- původ vína (v jaké zemi je vyrobeno);
- jméno nebo logo a adresa stáčírny;
- označení 'contiene solfiti'⁴⁷;
- výrobní šarže⁴⁸;
- množství vína v obalu.

Dobrovolně může producent na etiketu uvést barvu vína (rosso, rosato, bianco)⁴⁹, eventuálně další doplňové informace, například teplota servírování.

⁴⁶ Obecné víno nebo běžné víno.

⁴⁷ Obsahuje siřičitany.

⁴⁸ Výrobní dávka neboli množství druhově stejných výrobků, které byly vyrobeny za stejných podmínek a stejným způsobem.

⁴⁹ Červené, růžové, bílé.

5.4.1.2. **Vino varietale**

Nově zavedená kategorie vín, která mohou být uvedena na trh v případě, že odrůda uvedená na etiketě je ve víně obsažena minimálně z 85%. Na etiketě může být uvedena odrůda, jen pokud se jedná o jednu ze sedmi mezinárodních odrůd: Cabernet franc, Cabernet sauvignon, Chardonnay, Merlot, Syrah patřící do skupiny červených odrůd a pod bílé mezinárodní odrůdy spadá Chardonnay a Sauvignon.⁵⁰ Důvodem tohoto opatření je ochrana teritoriálních odrůd, které se obvykle nepěstují na území celé Itálie a specifikují jen některá, velmi často vyhlášená, vína.

Etiketa zahrnuje ty samé údaje jako vino. Dobrovolně může být uveden ročník výroby vína za předpokladu, že minimálně 85% hroznů použitých k výrobě vína bylo sklizeno v uvedeném roce.

5.4.2. **Vini con origine**

Vína s označením. Druhá skupina vytvořená evropskou legislativou, do které spadají vína se zeměpisným označením a označením původu.

Reforma vinařství v rámci společné zemědělské politiky zahrнула víno mezi ostatní zemědělské a potravinářské produkty, pro které existují tři evropské označení kvality⁵¹ s tím, že víno spadá pod následující dvě označení: chráněné zeměpisné označení (Indicazione Geografica Protetta - IGP) a chráněné označení původu (Denominazione di Origine Protetta - DOP).

Typické italské značení vín IGT, DOC a DOCG však může nadále figurovat na etiketách. Oficiálně jsou nazývána jako tradiční výrazy, tedy výrazy tradičně užívané v Itálii a upravené italskou legislativou. Naopak označení IGP a DOP jsou tzv. nová označení, která vzešla z evropské legislativy. „*Zvláštní tradiční výrazy stanovené v tomto článku, též se svými značkami DOC, DOCG a IGT, mohou být uvedeny na etiketě samostatně nebo společně s odpovídajícími evropskými výrazy.*“⁵²

Nové označení IGP a DOP by mělo být povinné od sklizně roku 2012.⁵³

⁵⁰ Vini Gavi Cantina Cartasegna [online]. *Cos'è un ...* [cit. 2013-11-25].

⁵¹ CHOP (chráněné označení původu), CHZO (chráněné zeměpisné označení) a ZTS (zaručená tradiční specialita). Označení ZTS se nevztahuje na víno.

⁵² Decreto Legislativo n. 61 del 2010. *Tutela delle ...* Oddíl 1, čl. 3, odstavec 4. [online]. [cit. 24.11.2013]. Volně přeloženo: [„Le menzioni specifiche tradizionali italiane di cui al presente articolo, anche con le relative sigle DOC, DOCG e IGT, possono essere indicate in etichettatura da sole o congiuntamente alla corrispondente espressione europea.“].

⁵³ DVORÁK, *Co říká etiketa ...*, s. 70. [cit. 2013-11-26].

5.4.2.1. **Indicazione Geografica Protetta (IGP)**

„Typické zeměpisné označení⁵⁴ představuje zvláštní tradiční výraz užívaný v Itálii pro označení vín IGP, jak je upraveno evropským Společenstvím.“⁵⁵

Kategorie IGT se tedy přejmenovala na IGP s tím, že tradiční výraz může být nadále užíván. Tato vína jsou pojmenována po zeměpisné oblasti produkce hroznů. V případě vín IGP se zeměpisnou oblastí rozumí region nebo vymezená zeměpisná oblast. To však nestačí k tomu, aby takové víno mohlo získat označení IGP. Každá oblast určená k produkci takto klasifikovaných vín má vlastní specifikaci produktu (disciplinare di produzione), ve které je přesně vymezena zeměpisná oblast, stanovené odrůdy, hektarový výnos hroznů, způsob pěstování révy, minimální obsah alkoholu, vlastnosti vína, eventuálně ještě minimální doba zrání nebo užití tradičních výrazů.

Víno IGP by mělo svou kvalitou, pověstí a vlastnostmi vystihovat zeměpisnou oblast produkce.

Etiketa vín IGP obsahuje povinně ty samé údaje jaké má 'vino' a 'vino varietale', navíc musí být na etiketě uveden:

- název produktu (shoduje se se zeměpisným označením);
- označení Indicazione Geografica Protetta anebo IGP.

Uvedení ročníku vína na etiketě je v případě vín IGP dobrovolné, stejně tak jako umístění evropského loga IGP.

5.4.2.2. **Denominazione di Origine Protetta (DOP)**

„Chráněné označení původu (DOP), týkající se těch produktů, které jsou předmětem tohoto nařízení, se dělí na:

- a) *denominazioni di origine controllata e garantita (DOCG);*
- b) *denominazioni di origine controllata (DOC).*“⁵⁶

DOC a DOCG jsou tedy ve vládním nařízení č. 61/2010 definovány jako tradiční výrazy užívané Itálií pro označení vín DOP.

Aby mohlo víno spadat pod některou apelaci DOC nebo DOCG, musí hrozny pocházet z vinic v oblastech zapsaných v seznamu DOC a DOCG. Hlavním důvodem je

⁵⁴ Indicazione geografica tipica (IGT).

⁵⁵ Tamtéž. Oddíl 1, článek 3, odstavec 3. [cit. 24.11.2013].

Volně přeloženo: [„L'indicazione geografica tipica costituisce la menzione specifica tradizionale utilizzata dall'Italia per designare i vini IGP come regolamentati dalla Comunità europea.”].

⁵⁶ Tamtéž. Oddíl 1, článek 3, odstavec 1. [cit. 24.11.2013].

Volně přeloženo: [„Le denominazioni di origine protetta (DOP) con riguardo ai prodotti di cui al presente decreto, si classificano in:

a) denominazioni di origine controllata e garantita (DOCG);

b) denominazioni di origine controllata (DOC).”].

přinucení producentů k co nejvyšší kvalitě. 'Specifikace produktu' jsou oproti vínům s chráněným zeměpisným označením přísnější.

Evropská legislativa sjednotila národní označení DOC a DOCG pod jeden výraz. Na první pohled se tedy může zdát, že se tato dvě označení v ničem neliší. Opak je ale pravdou.

Vína DOC a DOCG jsou v obou případech známá a kvalitní. Ocenění DOCG je ale určitým vyjádřením nejen národního věhlasu vína, ale i toho mezinárodního. Faktem je, že víno DOC může získat označení DOCG nejdříve po deseti letech⁵⁷ a to jen za předpokladu, že víno vyniká svými kvalitativními výhodami, jeho výroba v dané oblasti je historicky známá a zdejší přírodní podmínky jsou jedinečné pro produkci konkrétního vína.

Zároveň takto zařazená vína musejí podstoupit hodnocení chemicko-fyzikálních a organoleptických vlastností, které provádějí degustační komise (Commissioni di Degustazione), speciální subjekty zřízené obchodní komorou. I v tomto případě se liší vína DOC od těch s označením DOCG, která musejí podstoupit takové hodnocení i podruhé, těsně před stáčením do lahví.

Na etiketě musí být uvedeno Denominazione di Origine Protetta nebo zkratka DOP. Nicméně producent může uvést i tradiční označení DOC nebo DOCG. Vína DOP musí mít na etiketě uveden ročník a mohou být doprovázena přídatnými označeními: Classico, Riserva nebo Superiore.

Classico

Přídavné označení, které se vztahuje na vína pocházející z tradiční a historicky známé oblasti, neboli části vymezené oblasti DOC nebo DOCG. Jinak řečeno se jedná o označení nejklasičtějších vín z dané oblasti.

Riserva

Vína, která zrají delší dobu oproti normálu. Vzhledem k tomu, že různé přírodní podmínky, odlišné typy půd, odrůd a způsobů vinifikace mají vliv na finální podobu vína, kterou ovlivňuje i doba zrání. Proto má každá apelace DOC nebo DOCG zákonem stanovenou odlišnou dobu zrání.

V případě již zmíněného vína Barolo DOCG je zákonem stanovena minimální doba zrání na tři roky, v případě Barolo DOCG Riserva je to minimálně pět let. „*Zrání: Minimálně tři roky od 1.ledna následujícího roku po sklizni, z nichž alespoň dva roky v*

⁵⁷ GUIDO, *La nuova ...*, s.29.

*dubových nebo kaštanových sudech. S označením Riserva se nechá zrát minimálně pět let, z nichž alespoň dva roky v dubových nebo kaštanových sudech.*⁵⁸

Superiore

Toto označení je přidělováno vínům, která mají díky mimořádným meteorologickým podmínkám v roce sklizně lepší vlastnosti oproti normě, například vyšší obsah alkoholu díky hroznům se zvláště vysokým obsahem cukru.

5.5. Správa vín DOP a IGP

K tomu, aby byla vína IGP a DOP skutečnými představiteli jednotlivých apelací a kvalitními produkty italského vinařství, je třeba důsledná kontrola nad celým procesem výroby a propagací produktu.

5.5.1. Comitato nazionale vini DOP e IGP

Státní výbor pro vína s DOP a IGP je orgánem italského Ministerstva pro zemědělskou, potravinářskou a lesní politiku a byl zřízen za účelem ochrany a propagace italských vín. Spolupracuje s příslušnými státními a regionálními orgány v souladu s právními předpisy a sduženými na ochranu vín DOP a IGP.⁵⁹

Předseda výboru i jeho členové jsou voleni na období tří let a mohou být opakovaně jmenováni. Ne však více jak dvakrát. Členové výboru jsou jmenováni ministrem zemědělství, potravinářství a lesnictví, voleni jsou ale svými organizacemi, které ve výboru zastupují.

5.5.2. Consorzio di tutela

Ochranné sdružení, které je představitelem určité apelace DOP nebo IGP. Každá apelace nebo vinařská oblast má své ochranné sdružení, které hájí a prosazuje vína z dané oblasti. Jedná se o neziskovou organizaci, jejímiž členy jsou jednotlivá vinařství, enologové a stáčírny vín.

Mezi hlavní cíle a aktivity ochranného sdružení patří předkládání návrhů

⁵⁸ Winewerse il portale di chi ama il vino [online]. *Il Barolo*. [cit. 2013-11-24].

Volně přeloženo: [„Invecchiamento: Minimo 3 anni a decorrere dal 1° gennaio dell'anno successivo alla vendemmia, di cui almeno 2 in botti di rovere o castagno. Con dicitura *Riserva* se invecchiato per un periodo minimo di 5anni, cui almeno 2 in botti di rovere o castagno.“].

⁵⁹ Il portale della Regione Emilia-Romagna [online]. *Vini DOP e IGP*. [cit. 2013-12-04].

k úpravě právních předpisů, zvyšování hodnoty a propagace vín, dohled při uvádění jednotlivých vín na trh. Každé ochranné sdružení musí být uznáno Ministerstvem pro zemědělskou, potravinářskou a lesní politiku.

5.5.3. E-Bacchus

Databáze obsahující rejstřík označení původu a zeměpisných označení chráněných v EU podle nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, která je zpřístupněna v jednotlivých jazycích členských států EU a lze v ní vyhledávat vína vyrobená v EU, ale i vína pocházející ze třetích zemí.⁶⁰

Vyhledávat lze v databázi podle několika kritérií s tím, že nejobecnějším kritériem je země, ve které je víno vyráběno.

⁶⁰ PotravinInfo [online]. *E-BACCHUS*. [Cit. 2013-12-04].

6. ZÁVĚR

Přesně před padesáti lety byl v Itálii založen apelační systém DOC. Od té doby došlo k několika razantním změnám, při nichž vznikly dvě nové kategorie DOCG a IGT a celý systém byl postupně upravován tak, aby se z italských vín stal žádaný a kvalitní artikl.

Cílem této bakalářské práce bylo shrnout významné momenty v historii vinařství, první snahy o klasifikaci vín a nejdůležitější kroky formování italského apelačního systému až do jeho současné podoby.

Domnívám se, že i přes obsáhlost tématu, podává tato práce jasný přehled o současné podobě italské legislativy v souladu s platnými předpisy EU, o tom, jak se v průběhu let systém rozdělení kvality vín v Itálii vyvíjel a zároveň jak moc je ovlivněn Evropskou unií a jejími kroky v rámci společné zemědělské politiky.

Závěrem bych ráda shrnula význam těchto označení pro výrobce, trh a spotřebitele. Italský apelační systém a jeho značení vín IGT, DOC a DOCG figurují na etiketách lahví dostatečně dlouhou dobu na to, aby spotřebitelé znali, alespoň částečně, jejich význam. Tím, že se stále více lidí zajímá o vína a chce umět rozeznat ta kvalitní z různých vinařských oblastí, stoupá i v zahraničí hlubší povědomí o významech italského značení pro vína. Na druhou stranu jsou země, jako například Česká republika, ve kterých funguje rozdělení vín na jiných principech a někteří spotřebitelé proto nerozumí označením kvality na zahraničních vínech.

Toto si uvědomila i Evropská unie a proto došlo při reformě vinařství v roce 2008 ke zjednodušení pravidel označování vín na vína bez původu a vína s CHZO a CHOP. Podle Evropské komise by měl do budoucna význam těchto evropských označení na vínech, nejen těch italských, narůstat a mít přínos jak pro výrobce a trh, tak i pro samotné spotřebitele. Loga evropských označení kvality totiž umožňují zákazníkům lepší orientaci v nabídce a garantují pravost vína, což by mělo být pro postavení italských a celkově evropských vín na trhu značným přínosem.

Oficiálně se stalo nové označení povinné od sklizně roku 2012. Uběhl teprve rok a spotřebitelé tedy zatím nemají mnoho příležitostí se s nově označenými víny na trhu setkat. Hlavním důvodem je minimální doba zrání, která je pro mnoho vín důležitá.

Podle mého názoru čeká italské vinařství období, v průběhu kterého budou muset producenti a jednotlivá sdružení dbát na propagaci nového značení vín a seznámit s ní spotřebitele. Díky možnosti použít tradiční italské označení IGT, DOC a DOCG společně s nově zavedeným značením IGP a DOP, nebude změna na etiketách pro

spotřebitele takovým šokem. Navíc se jedná se o velmi podobné výrazy a tak předpokládám, že do budoucna nebude problém si na ně u italských vín zvyknout.

Nová klasifikace vín je jistě vítanou snahou o další sjednocení a zpřehlednění trhu, která může italským i všem evropským vínům zajistit pevnější postavení na stále se rozvíjejícím globálním trhu s vínem.

RESUMÉ

Il mio progetto di tesi si concentra sul tema „Il sistema italiano dei marchi di origine controllata per i vini – le denominazioni esistenti, la loro importanza per i produttori, il mercato e i consumatori“.

La tesi è divisa in due parti.

La prima parte è incentrata sulla storia del vino sulla penisola italiana, sull'importanza di questa bevanda, sui primi tentativi di classificare i vini in base alla qualità. Da tempo immemore il vino ha una posizione molto forte nella cultura italiana. Il vino veniva consumato da tutte le classi sociali, il che significa che qualche divisione dei vini di qualità doveva esistere già da molto tempo. Nel Medioevo la maggior parte dei vigneti faceva parte dei monasteri e molti vigneti famosi provengono di allora. Il vino veniva consumato fresco perché, ovviamente, non esistevano i sistemi di conservazione moderni. Il Seicento fu di grande importanza nello sviluppo dei nuovi metodi di conservazione degli alimenti e le nuove bevande raggiunsero l'Europa. La viticoltura che conosciamo oggi si è sviluppata dopo una grande epidemia della fillossera della vite nel diciannovesimo secolo.

La classificazione dei vini che conosciamo oggi proviene da Francia dove è nato il sistema di certificazione dei vini secondo la zona da cui il prodotto prende origine. I primi tentativi della classificazione dei vini italiani cominciarono durante la prima metà del ventesimo secolo, purtroppo senza successo. Il 1963 è considerato l'anno della nascita della classificazione e designazione dei vini italiani grazie alla legge n. 930 di Nuova disciplina delle denominazioni d'origine dei vini. Questa legge ha fatto nascere la Denominazione di Origine Controllata, la sigla DOC. Nel 1983 è arrivata la Denominazione di Origine Controllata e Garantita (DOCG), che ha le regole più severe della DOC.

Dal 1992 era in vigore la legge n. 164 che ha portato delle regole nuove e la nuova categoria Indicazione Geografica Tipica (IGT). Durante gli anni ottanta e novanta il vino italiano non era di alta qualità. La caratteristica principale di questo periodo era la quantità e i superi di produzione vitivinicola. La legge n. 164 insieme alla normativa comunitaria hanno stabilito le nuove regole e soprattutto la nuova divisione delle singole categorie. Vini da tavola erano i vini comuni quindi quelli per il consumo giornaliero. Vino a Indicazione Geografica Tipica è un vino che proviene da una determinata area geografica dalla quale prendono il nome. Dopo c'è il vino a DOC che proviene da una zona viticola e le sue regole non sono così rigide come quelli per i vini a DOCG. E inoltre un vino a DOC o DOCG deve essere in conformità

con Disciplinare di produzione cioè la prescrizione che disciplina l'ottenimento di un vino.

La seconda parte è dedicata alla classificazione attuale dei vini italiani conformemente alle disposizioni dei regolamenti comunitari. Nel 2007 è stata istituita un'organizzazione comune dei mercati (OCM) unica nel quadro del processo di semplificazione della politica agricola comune dell'Unione europea. L'anno successivo è stata emanata la nuova OCM Vino che è in vigore dal 1° agosto 2009 e prevede la distinzione dei vini in due grandi categorie: vini con origine (IGP, DOP) e vini senza origine (vini, vini varietali). L'Italia ha risposto alla nuova OCM Vino con il Decreto Legislativo n. 61 del 2010 che ha abolito la legge n. 164 del 1992. Dalla vendemmia del 2012 i vini italiani devono avere sull'etichetta il nuovo marchio di qualità dall'Unione europea cioè: l'Indicazione Geografica Protetta (IGP) che sostituisce la tradizionale IGT e la Denominazione di Origine Protetta (DOP) che sostituisce le italiane DOC o DOCG. Ad ogni modo, sull'etichetta possono sempre essere indicate le menzioni specifiche tradizionali italiane (IGT, DOC, DOCG).

Scrivendo questa tesi mi sono concentrata sullo sviluppo di etichettatura dei vini italiani dalla storia al presente. Il mio obiettivo era anche quello di creare la descrizione dei recenti cambiamenti nell'etichettatura dei vini.

Penso che l'introduzione di un sistema di etichettatura comune dall'Unione europea sia un grande passo avanti che possa aiutare tutti i consumatori ad imparare a orientarsi in una vasta scelta dei vini italiani, ma anche quelli europei in generale.

ZDROJE

Tištěné zdroje:

- DVOŘÁK, Ivo. *Co říká etiketa na láhvi?* Wine&Degustation. 2013, ročník 5, číslo 1-2. ISSN 1804-1035
- GUIDO, Jesu. *La nuova tutela dei vini DOC e IGT*. 1.vyd., Maggioli Editore, 2012. 136 s. ISBN 883-87-77-810
- JOHNSON, Hugh. *Příběh vína*. 1.vyd., Praha: Slovart, 2008. 256 s. ISBN 978-80-7391-063-1
- JOHNSON, Hugh a ROBINSONOVÁ, Jancis. *Světový atlas vína*. 6.vyd., Praha: Euromedia group k.s. - knižní klub, 2009. 400 s. ISBN 978-80-242-2421-3
- STEVENSON, Tom. *Světová encyklopedie vín*. 1.vyd., Bratislava: Gemini, 1993. 483 s. ISBN 80-7161-005-4

Internetové zdroje:

Legislativní zdroje

- Decreto del Presidente della Repubblica 12 luglio 1963, n. 930: *Norme per la tutela delle denominazioni di origine dei mosti e dei vini* [online]. Dostupné z www: <<http://www.normattiva.it/urires/N2Lsum:nir:presidente.repubblica:decreto:1963-07-12;930>>
- Decreto Legislativo n. 61 del 2010. *Tutela delle denominazioni di origine e delle indicazioni geografiche dei vini, in attuazione dell'articolo 15 della legge 7 luglio 2009, n. 88* [online]. Dostupné z www: <<http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:2010;061>>
- Legge n. 164 del 1992. *Nuova disciplina delle denominazioni d'origine dei vini* [online]. Dostupné z www: <<http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:presidente.repubblica:decreto:1963-07-12;930>>
- Nařízení Rady (ES) č.1234/2007, *kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty* („jednotné nařízení o společné organizaci trhů“) [online]. Dostupné z www: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:299:0001:0001:CS:PDF>>

• Nařízení Rady (ES) č.1493/1999 *o společné organizaci trhu s vínem* [online].
Dostupné z www: <[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/
LexUriServ.do?uri=DD:03:26:31999R1493:CS:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:03:26:31999R1493:CS:PDF)>

• Nařízení Rady (ES) č.479/2008 *o společné organizaci trhu s vínem* [online].
Dostupné z www: <[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/
LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:148:0001:0061:CS:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:148:0001:0061:CS:PDF)>

Oficiální státní a unijní portály

• Il portale della Regione Emilia-Romagna [online]. *Vini DOP e IGP*. Dostupné z www:
<[http://agricoltura.regione.emilia-romagna.it/produzioni-
agroalimentari/temi/qualita/vini-dop-e-igp](http://agricoltura.regione.emilia-romagna.it/produzioni-agroalimentari/temi/qualita/vini-dop-e-igp)>

• Ministero delle Politiche Agricole Alimentari e Forestali [online]. *1963/2013 50 anni do DOC italiane*. Dostupné z www:
<<http://www.politicheagricole.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/6137>>

• Portál Evropského parlamentu [online]. *První pilíř společné zemědělské politiky: I. Jednotná společná organizace trhu*. Dostupné z www:
<[http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?
ftuId=FTU_5.2.4.html](http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.2.4.html) >

• Portál Evropské komise [online]. *Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu - Směrem k udržitelnému evropskému odvětví vína*. Dostupné z www:
<[http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?
ftuId=FTU_5.2.4.html](http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.2.4.html) >

• Portál Evropské komise [online]. *Směrem k udržitelnému evropskému odvětví vína - Návrh reformy Komise*. Dostupné z www:
<http://ec.europa.eu/ceskarepublika/pdf/press/factsheet-wine_en_complete_final.doc>

• Portál Ministerstva zemědělství [online]. *Výsledky předsednictví ČR v Radě EU (1.pololetí 2009)*. Dostupné z www:
<http://eagri.cz/public/web/file/43521/Vysledky_CZ__PRES.doc>

• Portál Ministerstva zemědělství [online]. *Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky*. Dostupné z www:

<<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>>

• Portál Úřadu průmyslového vlastnictví [online]. *Přihlašování CHOP/CHZO Společenství pro zemědělské produkty a potraviny*. Dostupné z www:

<<http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/oznaceni-puvodu-zemepisna-oznaceni/prihlasovani-do-zahranici/oznaceni-puvodu-a-zemepisna-oznaceni-spolecenstvi0/prihlasovani-op-zo-spolecenstvi.html>>

• Regione Piemonte [online]. *Disciplinare di produzione dei vini a denominazione di origine controllata e garantita "Barolo"*. Dostupné z www:

<http://www.regione.piemonte.it/agri/area_tecnico_scientifica/osserv_vitivin/dwd/disciplinari/barolo.pd>

Diplomové práce

• LINC, Petr. *Označování vín v právu EU*, Brno, 2011, Diplomová práce, Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, Právo, Vedoucí práce doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D. [online]. Dostupné z www: <<http://is.muni.cz/th/207175/>>

• LINHARTOVÁ, Adéla. *Italské potraviny s chráněným označením původu, potraviny s chráněným zeměpisným označením a zaručené tradiční speciality (mléčné výrobky)*, České Budějovice, 2011, Bakalářská práce, Jihočeská univerzita, Filozofická fakulta, Italský jazyk, Vedoucí práce Mgr. Kateřina Drsková, Ph.D. [online].

Dostupné z www: <<https://theses.cz/id/5rpyfe/>>

Ostatní

• Associazione Enologi Enotecnici italiani [online]. *Rivista L'Enologo*.

Dostupné z www: <<http://www.assenologi.it/main/index.php?pages=servizi-editoriali>>

• Italská vína [online]. *Vinařské zákony Itálie*. Dostupné z www:

<<http://www.italianwines.cz/encyklopedie-italskeho-vina/vino/vinarske-zakony-italie/>>

- KALINA, Matěj. *Romeo a Julie? Supertoskánská Sassicaia a Barolo, 50 let* [online]. Dostupné z www: <http://www.tyden.cz/rubriky/apetit/vinohrani/romeo-a-julie-supertoskanska-sassicaia-a-barolo-50-let_81099.html#.UphS7cRDs2Y>

- PotravinyInfo [online]. *E-BACCHUS: databáze chráněných zeměpisných označení vín pocházejících z členských států EU a třetích zemí*. Dostupné z www: <http://www.potravinyinfo.cz/33/e-bacchus-databaze-chranenych-zemepisnych-oznacen-vin-pochazejicich-z-clenskych-statu-eu-a-tretich-zemi-uniqueidgOkE4NvrWuMEMvw3uZDmFgHPraK6_LZfbkOon0GqBR4/?reltype=2>

- Rhone wines [online]. *Châteauneuf-du-Pape History*. Dostupné z www: <<http://www.rhone-wines.com/en/appellation/chateauneuf-du-pape>>

- SEVERA, Martin. *Co je pravdy na tom, že víno přispělo k zániku Říše římské* [online]. Dostupné z www: <<http://martinsevera.blog.idnes.cz/c/162710/Co-je-pravdy-na-tom-ze-vino-prispelo-k-zaniku-Rise-rimske.html>>

- STARA, Pietro. *Brevissima storia delle denominazioni in Francia* [online]. Dostupné z www: <<http://vinoestoria.wordpress.com/2012/06/06/brevissima-storia-delle-denominazioni-in-francia/>>

- TORCHET, Sylvain. *Médoc* [online]. Dostupné z www: <<http://www.abcdvin.com/index.php/term/,6c53aa9f5fa7aa706e53b1abaeaf.xhtml>>

- Vini Gavi Cantina Cartasegna [online]. *Cos'è un vino varietale?* Dostupné z www: <<http://www.vinicartasegna.it/le-etichette-del-vino-faq/>>

- Winewerse il portale di chi ama il vino [online]. *Il Barolo*. Dostupné z www: <<http://www.wineverse.it/contenuti/vino-rosso-barolo.html>>

PŘÍLOHY

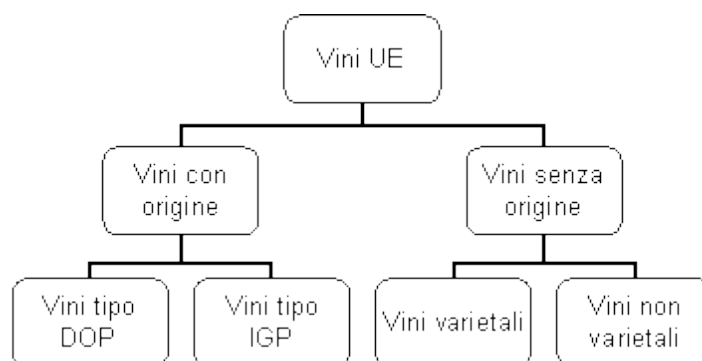
Příloha č. 1: Symboly pro chráněné označení původu a chráněné zeměpisné označení v italštině.

Associazione Italiana Sommelier [online]. 2012 [cit. 2013-12-01]. Dostupné z [www: <http://www.aisitalia.it/nominato-il-nuovo-comitato-nazionale-vini-dop-e-igp-per-il-triennio-2012-2014-1.aspx#.Up7SdMRDs2Y >](http://www.aisitalia.it/nominato-il-nuovo-comitato-nazionale-vini-dop-e-igp-per-il-triennio-2012-2014-1.aspx#.Up7SdMRDs2Y).

Příloha č. 2: Symboly pro chráněné označení původu a chráněné zeměpisné označení v češtině.

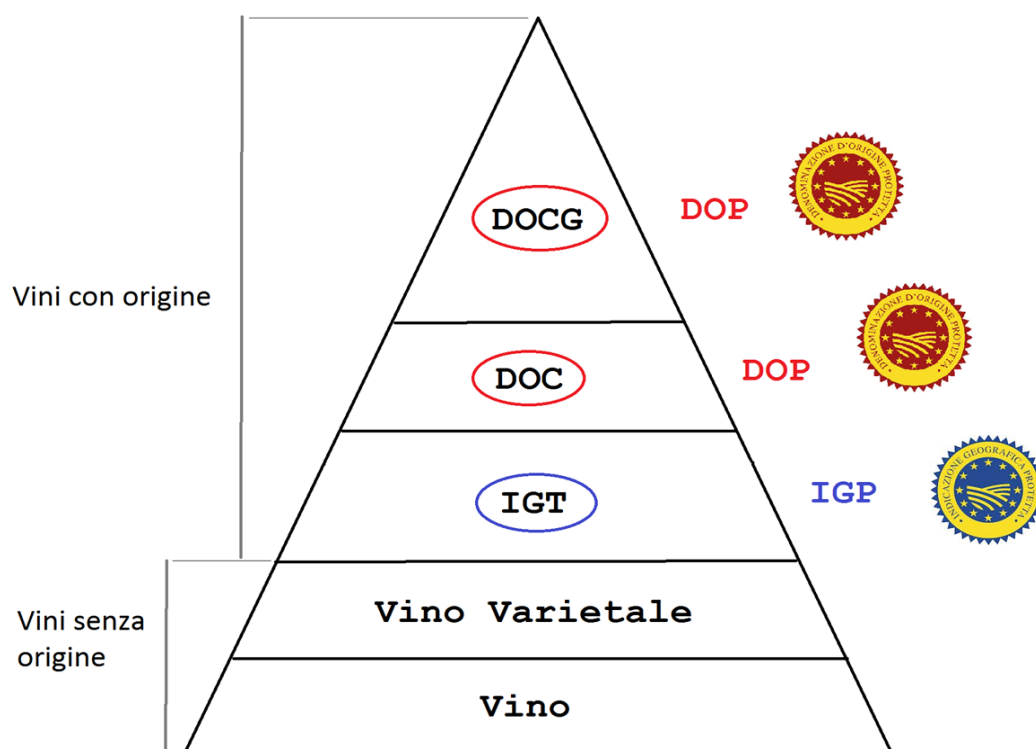
PotravinyInfo [online]. 2013 [cit. 2013-12-04]. Dostupné z [www: <http://www.potravinyinfo.cz/33/chanena-oznaceni-puvodu-chanena-zemepisna-oznaceni-a-zarucene-tradicni-speciality-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EhxApabL8M6wGtAs4UC1fR4/?query=>](http://www.potravinyinfo.cz/33/chanena-oznaceni-puvodu-chanena-zemepisna-oznaceni-a-zarucene-tradicni-speciality-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EhxApabL8M6wGtAs4UC1fR4/?query=>).

Příloha č. 3: Nová klasifikace vín z EU. (Románský systém, společný pro všechny členské státy EU, založený na dělení vín dle místa původu).

Časopis Agiregionieuropa [online]. březen 2008, číslo 12. *Struttura e criticità della nuova OCM vino.* [cit. 2013-12-01]. Dostupné z www:

<http://www.agiregionieuropa.univpm.it/dettart.php?id_articolo=300 >

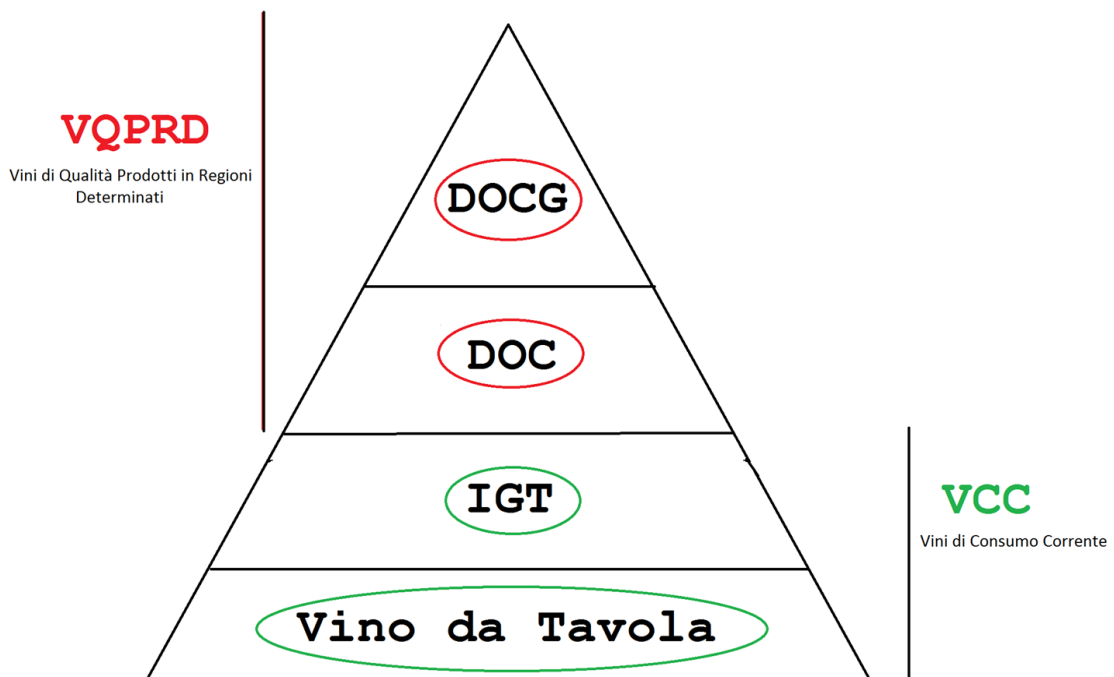

Příloha č. 4: Aktuální klasifikace italských vín v souladu s unijním rozdělením vín na 'vína bez původu' a 'vína s původem'. Toto rozdělení je platné od roku 2010.

(Vlastní návrh)

Příloha č. 5: Klasifikace italských vín, která byla v této podobě platná od roku 1992, kdy byl prosazen zákon č. 164/1992 a začala platit nová kategorie vín IGT.
 The Italian Wine Connection Web Site [online]. [cit. 2013-12-01]. Dostupné z [www: <http://www.theitalianwineconnection.com/Wine_Articles/Intermediate_Italian_Wine_Articles.php >](http://www.theitalianwineconnection.com/Wine_Articles/Intermediate_Italian_Wine_Articles.php).

Příloha č. 6: Klasifikace italských vín platná od roku 1992. Po stranách jsou vyobrazené dvě kategorie, které byly zavedeny ES.

(Vlastní návrh)